

MRF 2023.17

Vestre Landsrets dom af 17. januar 2023, 8. afd., sag S-0553-20
(Claus Rohde, Torben Geneser og Marie Kathrine Nielsen)

Anklagemyndigheden mod T1-T4 (adv. Anders Stoltenberg og adv. Hans Sønderby Christensen for alle)

Bøder på hhv. 50.000 kr., 75.000 kr. og 100.000 kr. for overtrædelse af kystbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven ved uden tilladelse at have udført kystbeskyttelsesforanstaltninger og tilstandsændring af klitfredede arealer. Ej straffrihed pga. nødret, grundlovens § 73 eller EMRK. Afvist præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, da sagen ikke rejste spørgsmål om EU-retten.

Sagen angik ulovlig kystsikring og tilstandsændring af klitfredede arealer ved Lønstrup Klint. T1-T4 ejede sommerhuse beliggende ud til skrænten på toppen af klinten, som alle var i fare for at styrte i havet som følge af eroderingen af kyststrækningen. Lodsejerne i området havde gennem længere tid drøftet mulighederne for etablering af kystsikring, og Kystdirektoratet havde tidligere givet tilladelse til sandfodring på strækningen, men afslået ansøgninger om ”hård kystsikring” med henvisning til, at klinten udgjorde en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området Rubjerg Knude og Lønstrup Klint. På trods heraf foranledigede T1-T4, at en entreprenør i juni 2016 udlagde ca. 650 tons granitsten på stranden for foden af klinten uden tilladelse efter kystbeskyttelsesloven. I december 2017 foranledigede T1-T4 endvidere, at der blev skubbet sand og beplantning fra klinten ud over skrænten, ligesom der blev placeret yderligere granitsten og beton på skrænten og stranden. Der blev på den baggrund rejst straffesag mod T1-T4 (samt en forening, som ikke var en del af landsretssagen), hvor anklagemyndigheden nedlagde påstand om bødestraffe på mellem 50.000 og 100.000 kr. til hver af de tiltalte. T1-T4 nægtede sig skyldige, idet de bl.a. gjorde gældende, at myndighederne ved forvaltningen af Natura 2000-området havde tilsidesat deres handlepligt efter habitatdirektivet ved at have undladt at sikre naturtyper og levesteder imod naturens udvikling. De tiltalte gjorde endvidere gældende, at de var straffri, og henviste til straffelovens § 14 om nødret og til grundlovens § 73 og EMRK’s tillægsprotokol 1, art. 1 om beskyttelsen af privat ejendom. Under sagen anmodede de tiltalte også om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen. Byretten fandt efter karakteren af de omfattende foranstaltninger og ud fra oplysningerne om arbejdets udførelse, at T1-T4 havde etableret ulovlig kystbeskyttelse uden forudgående tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 16 (nu § 3), og at der var udført gravearbejde på

klitfredede arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens 8. På grundlag af bevisførelsen, herunder vidneforklaring fra de involverede entreprenører og fakturaer for betaling for udlægning af granitsten og beton, fandt byretten T1-T4 (samt foreningen) skyldige i overtrædelserne af kystbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven. Med henvisning til TfK 2019.1039 V fandt byretten ikke grundlag for at statuere straffrihed med henvisning til straffelovens § 14 eller grundlovens § 73. For så vidt angik anbringenderne om habitatdirektivet bemærkede byretten bl.a., at der ikke var grundlag for at statuere, at de danske myndigheder havde administreret i strid med Natura 2000-planens udpegningsgrundlag på den berørte strækning. Selvom dette måtte have været tilfældet, bemærkede byretten, ville de tiltaltes handlinger dog ikke have været straffri. Byretten afviste også anbringendet om, at myndighederne havde tilsidesat deres positive forpligtelser efter EMRK’s tillægsprotokol 1, art. 1. Byretten fandt heller ikke grundlag for at statuere, at de danske regler om kystbeskyttelse, naturbeskyttelse og klitfredning var i strid med de europæiske menneskerettigheder og principper for pålæggelse af strafansvar, herunder fordi proportionalitetsprincippet også er gældende i dansk ret og kommer til udtryk ved strafudmålingen. Endelig afviste byretten, at der var grundlag for præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, idet landsretten ikke i TfK 2019.1039 V havde foretaget præjudiciel forelæggelse, og da byretten ikke var sidste instans for prøvelsen. På denne baggrund idømte byretten T1 og T4 (samt foreningen) bøder på 100.000 kr., T3 en bøde på 75.000 kr. og T2 en bøde på 50.000 kr., hvorved byretten bl.a. lagde vægt på de tiltaltes roller i sagen, sagens karakter, og at der var tale om betydelige indgreb. T1-T4 ankede dommen til landsretten, hvor anklagemyndigheden med henvisning til sagsbehandlingstiden nedlagde endelig påstand om, at T1, T2 og T4 hver skulle idømmes en bøde på 47.500 kr.

og T3 en bøde på 35.000 kr. Landsretten fandt, at straffesagen angik, om de tiltalte havde overtrådt kystbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og klitfredningsbekendtgørelsen, og at sagen derfor ikke rejste spørgsmål om EU-retten, hvorfor der ikke var grundlag for præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen. Landsretten afviste endvidere, at der var grundlag for at udsætte sagen på yderligere efterforskningskridt mv. Af de af byretten anførte grunde tiltrådte landsretten med mindre ændringer, at de tiltalte var skyldige i tiltalen.

Landsretten fandt, at de tiltaltes handlinger ikke var straffri efter straffelovens § 14 om nødret, da nedbrydningen af kysten er en påregnelig følge af naturens gang. Grundlovens § 73 kunne heller ikke føre til, at de tiltaltes overtrædelser var berettigede. Under hensyn til forholdenes karakter og grovhed fandtes straffene passende udmålt, ligesom landsretten afviste, at der var anledning til at nedsætte bøderne som følge af sagsbehandlingstiden. Landsretten stadfæstede derfor byrettens dom med mindre ændringer.

Kommentar: Dommen er især bemærkelsesværdig ved bødernes størrelse, som må forklares med overtrædelsernes meget grove karakter. Det forekommer desuden rigtigt, at byretten og landsretten afviste de tiltaltes mange anbringender om, at handlingerne var begrundet i nødret eller i øvrigt var berettigede. Derimod forekommer landsrettens begrundelse for ikke at foretage præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen – at sagen ikke rejste spørgsmål om EU-retten – tvivlsom. Ud fra sagens oplysninger må det antages, at den ulovligt etablerede kystsikring har medført skade på klinten, som udgør en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området Rubjerg Knude og Lønstrup Klint. Medlemsstaterne er efter habitatdirektivets art. 6(2) forpligtet til at træffe passende foranstaltninger for at forhindre sådanne skader, hvilket også har betydning for medlemsstaternes pligt til at sanktionere skadelige aktiviteter, også selvom retsforfølgningen sker på grundlag af ”ren” national ret. Det forhold, at straffesagen vedrørte overtrædelse af regler i kystbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven, betyder således ikke i sig selv, at sagen ikke kan give anledning til EU-retlige spørgsmål. Til illustration af rækkevidden af habitatdirektivets art. 6(2) kan nævnes sag C-504/14 om ulovligt etablerede veje, der havde skadelig virkning på bl.a. klitnaturtyper i et græsk Natura 2000-område, hvor EU-Domstolen fandt, at Grækenland ikke havde opfyldt den ”særlige forpligtelse” efter habitatdirektivets art. 6(2), idet myndighederne havde begrænset sig til bl.a. at anlægge straffesager mod de ansvarlige, uden at myndighederne havde sikret, at vejene ikke længere var tilgængelige og ikke medførte skade på Natura 2000-området. I forlængelse heraf kan nævnes, at den ulovlige kystsikring ved Lønstrup Klint, så vidt vides, fortsat ikke er fjernet, hvilket formentlig skyldes, at lodsejerne har anfægtet myndighedernes lovliggørelsespåbud.

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 14. februar 2020

Rettens nr. MEST-5953/2018

Politiets nr. 5100-88130-00053-16

Anklagemyndigheden

mod

T1

født den ... ,

T2

født den ... ,

T3

født den ... ,

T4

født den ... og

Foreningen T5

cvr-nummer ...

Anklageskrift er modtaget den 11. december 2018.

T1, T2, T3, T4

og Foreningen T5

er tiltalt for

1.

Foreningen T5

kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 4), ved i juni 2016 at være ansvarlig for, at der på kyststrækningen ud for Hagen og Bredningen ved Lønstrup blev udført kystbeskyttelsesforanstaltninger uden forudgående tilladelse fra miljø- og fødevareministeren, idet der blev udlagt ca. 650 ton granitsten på stranden.

1a.

T4

kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) ved i juni 2016 i forening med T1

og T2 , som formand/tegningsberettiget for foreningen

T5 og med fuldmagt til foreningens konto i Spar Nord Bank at

have deltaget i forbindelse med de i forhold 1 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet han indbetalte penge til foreningen med henblik på, at der kunne foretages kystbeskyttelse, samt deltog i beslutningen om eller accepterede, at der uden forudgående tilladelse skulle udlægges sten på stranden.

1b.

T1

kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1), ved i juni 2016 i forening med T4

og T2 som medlem af foreningen T5 at have deltaget i forbindelse med de i forhold 1 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet han indbetalte til foreningen T5

med henblik på, at der kunne foretages kystbeskyttelse, samt deltog i beslutningen om, at der uden forudgående tilladelse skulle udlægges sten på stranden, ligesom han bestilte entreprenørforretningen ... til at udlægge granitstenene på kyststrækningen samt anviste, hvor stenen skulle placeres.

1c.

T2

kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) ved i juni 2016 i forening med T1

og T4 at have deltaget i forbindelse med de i forhold 1 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet hun som fuldmagtshaver til foreningen T5's konto i Spar Nord Bank samt med adgang til kontoens netbank, administrerede foreningen konto, hvortil der blev indbetalt beløb til kystsikring med viden om eller accept af, at pengene skulle bruges til ulovlig kystsikring og hvorfra hun den 23. juni 2016 overførte 299.930,75 kr. til entreprenørvirksomheden ... for udlægning af ca. 650 ton sten som kystbeskyttelsesforanstaltning som i forhold 1 beskrevet.

2.

Foreningen T5 :

kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 jf. stk. 3 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1 jf. stk. 4) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. stk. 4, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8, ved i tiden mellem den 11. december 2017 og den 22. december 2017 at være ansvarlig for, at der blev gravet/fjernet sand og beplantning fra klitten ved ejendommene, ... og ... , samt ... , materiale som

sammen med sand/beplantning fra flere af de øvrige ejendomme på adresser på Hagen og Bredningen blev skubbet ud over skrænten, ligesom der blev placeret granitsten og beton på/ved skrænten og på stranden ud for Bredningen og Hagen syd for Lønstrup by.

2a.

T1

kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8, ved i tiden forud for den 11. december 2017 og frem til den 22. december 2017 i forening med

T2, T3 og T4 som medlem af og indbetaler til foreningen T5 at have deltaget i forbindelse med de i forhold 2 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet han deltog i beslutningen om den ulovlige kystsikring, samt hos ... v/R bestilte entreprenørmaskiner til udførelse af afgravningsarbejdet bl.a. i det klitfredede areal, deltog i arbejdets udførelse samt deltog i forbindelse med, at der blev udlagt sten og udhældt beton som beskrevet i forhold 2.

2b.

T2

kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8, ved i tiden forud for den 11. december 2017 og frem til den 22. december 2017 i forening med

T4, T1 og T3 at have deltaget i forbindelse med de i forhold 2 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet hun som fuldmagtshaver til foreningens T5's konto i Spar Nord Bank samt med adgang til kontoens netbank, administrerede foreningens konto, hvortil der blev indbetalt beløb til kystsikring og med viden om eller accept af, at pengene skulle bruges til ulovlig kystsikring og hvorfra hun efterfølgende betalte ... v/R for leje af maskiner og via Murerfirmaet ... tillige betalte ... for betonen.

2c.

T4

kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8, ved i tiden forud for 11. de-

cember 2017 og frem til den 22. december 2017 i forening med

T1, T2 og T3 som formand/tegningsberettiget for foreningen T5 og med fuldmagt til foreningens konto i Spar Nord Bank at have deltaget i forbindelse de i forhold 2 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet han indbetalte til foreningen med henblik på at der kunne foretages kystbeskyttelse uden tilladelse, ligesom han deltog i beslutningen om eller accepterede, at der uden forudgående tilladelse skulle afgraves sand mv. og udlægges sten og beton som i forhold 2 beskrevet.

2d.

T3

kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8, ved i tiden mellem den 11. december 2017 og den 22. december 2017 i forening med

T4, T1 og T2 at have at have deltaget i forbindelse de i forhold 2 beskrevne, ulovlige kystbeskyttelsesforanstaltninger idet han deltog i afgravning/fjernelse af sand og beplantning fra klitten ved ejendommene, ... og ..., samt ..., samt kørte materialet herfra samt fra andre ejendomme på adresser på Bredningen og Hagen ud over klitten, ligesom han deltog i arbejdet med udlægning af sten og samt bestilte firmaet U A/S til at levere betonen, deltog i udlægningen, ligesom han foranledigede, at regningen til U blev betalt.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om følgende bøder:

Foreningen T5 : 100.000 kr.

T1: 100.000 kr.

T4: 100.000 kr.

T2: 50.000 kr.

T3: 75.000 kr.

Tiltalte T1 har nægtet sig skyldig.

Tiltalte T4 har nægtet sig skyldig.

Tiltalte T2 har nægtet sig skyldig.

Tiltalte T3 har nægtet sig skyldig.

Tiltalte Foreningen T5 har ikke været repræsenteret under

sagen.

De tiltaltes forsvarer har gjort gældende, at der ikke eksisterer en forening ved navn T5 .

Sagens oplysninger

Forklaringer

De tiltalte har ikke afgivet forklaring.

Vidnet C har forklaret, at han har tilknytning til virksomheden Vennelyst. Han har stået for kystsikring og udbud. Vennelyst er en stor virksomhed, hvor der er 206 personer ansat.

På et tidspunkt var Vennelyst ude og lave kystsikring på en strækning ved Lønstrup. Han kan huske, at ordren gik ud på, at der skulle lægges sten ud, så sommerhusene langs strækningen blev sikret. Han mener, at der var tale om, at der i alt skulle udlægges 1000 tons. Det er muligt, at han til politirapport har forklaret, at det var 700 tons.

Der var et møde på stranden med 3 eller 4 fra grundejerforeningen, hvor de så på strækningen. Han kan ikke huske, hvad grundejerforeningen hed. Han fik en opringning inden mødet af ejendomsmægler ... , hvor de aftalte, at han skulle komme og kigge på strækningen. Han vil tro, at han blev kontaktet, fordi Vennelyst allerede på det tidspunkt kørte med sand til sandfodring et andet sted i Lønstrup. Han mener ikke, at han aftalte mødet på stranden med T1 Han kender ikke T1 men han kan huske, at T1 var med til mødet på stranden. På mødet blev han spurgt, hvordan han syntes, at sikringen skulle lægges. Han foreslog, at det skulle lægges et stykke ude i vandet af hensyn til bølgeaktivitet og sandophobning. Foreningen ville imidlertid have, at stenene blev lagt helt ind til Klitfoden. Han kan huske, at der blev sagt, at det var deres egen jord, hvor han troede, at det tilhørte stranden. Han ville have lagt stenene længere ude, så sandet ville blive aflejret bagved stenene. Hvis udlægningen af stenene ikke kunne blive i samme periode, hvor de allerede kørte sand til stedet, så kunne de ikke påtage sig opgaven, da der så på ny skulle lægges køreplader ud. Et læs er ca. 30 tons, så han mener, at der er blevet kørt omkring 20-22 læs sten ud. Han mener, at hele opgaven blev endeligt aftalt på stranden.

Foreholdt afhøringsrapport, bilag 1-14, side 2, midtfor, har vidnet forklaret, at han ikke kan huske, hvad han har forklaret til politiet ord ret, men det lyder meget sandsynligt, at han har forklaret som det fremgår af rapporten. Han kan ikke huske, om han fik oplæst forklaringen af politiet efterfølgende.

Foreholdt afhøringsrapport, bilag 17-2, side 2, har vidnet forklaret, at han ikke kan huske, at han er blevet kontaktet efterfølgende af politiet, men det kan godt passe.

Foreholdt afhøringsrapport, bilag 1-14, side 2, har vidnet forklaret, at den første han talte med om kystsikringen var T1. Han har talt med T1 efterfølgende. T1 var på stedet, da stenene skulle placeres. Det var for at vise, hvor stenene skulle placeres.

Foreholdt afhøringsrapport, bilag 17-2, har vidnet forklaret, at han kan huske, at der blev sat stokke ud, hvor stenene skulle placeres. Han kan ikke huske, om han har forklaret, at det var T1, der tog kontakten til dem. Han har ikke selv lagt stenene ud. Det er der andre fra ..., som har. Det er deres landmålere, der har målt ud, hvor stenene skulle placeres, og det er landmåleren, som har sat stokkene/pælene i fysisk - ikke T1. Efter opmåling og placering af stokkene/pælene, begyndte de at placere stenene.

Han blev kontaktet af Hjørring Kommune, der spurgte, om de var i gang med at lave kystsikring, hvortil han svarede, at det var de. Han blev herefter spurgt, om han vidste, at det var ulovligt. Han svarede, at det var han ikke klar over, da han troede, at de havde fået tilladelse til kystsikring, inden arbejdet blev påbegyndt. De standsede derfor arbejdet med det samme. På det tidspunkt holdt der 2-3 læs på stranden, som han beordrede kørt hjem. De manglede at udlægge omkring 50 tons sten, da de standsede arbejdet. Betalingen for arbejdet er blevet betalt.

Fakturaen blev sendt til T4 Foreningen T5. Fakturaen skulle sendes til en mailadresse. Han har i dag glemt, hvad mailadressen var, men han mener, at det var noget med Foreningen T5. Bøgholderiet har denne mailadresse, som han vil fremsende til anklageren senere i dag.

Han mener ikke, at han kontaktede nogen efter, at han havde fået opringningen fra Hjørring Kommune.

Foreholdt afhøringsrapport, bilag 1-14, side 3, 2. afsnit har vidnet forklaret, at det godt kan være, at det har været hans reaktion. Han kan i dag ikke huske, at han har ringet til T1. Han vil godt kunne have foretaget opringningen med lignende ordlyd, men han kan ikke huske det i dag. Det skulle være noget grelt, hvis han havde brugt sådan et sprog. Han syntes på daværende tidspunkt, at det var træls, at ... blev sigtet i sagen, og han kan derfor godt have udtalt sig som anført i politirapporten.

Adspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at markeringerne som landinspektøren satte med stokkene/pælene, også skulle vise, hvor skellene gik på de grunde, hvor stenene skulle placeres.

Vidnet N har vedrørende forhold 2 forklaret, at han er fastboende i Lønstrup, hvilket han også var i december 2017. I december 2017

gjorde han nogle observationer og kontaktede Hjørring Kommune.

Den 11. december 2017 gik han sin sædvanlige tur og kom hen til området ved Bredningen og Hagen. Her så han nogle store entreprenørmaskiner, som kørte rundt i området og planerede. Der var sne i området, og der blev skubbet med en masse mudder og sne. Det var tydeligt at se, hvor maskinerne havde kørt, da der lå sne de steder, hvor de ikke havde kørt og planeret. Han mener, at der kørte 5 store maskiner i området, og at der på maskinerne stod, hvor de kom fra. Han tog nogle billeder af det.

Der blev kørt ved de to sommerhuse, som lå yderst på skrænten. I første omgang tog han ikke kontakt til nogen. Han tog først kontakt til Hjørring Kommune, da han så en artikel i Nordjyske, hvor Hjørring Kommune nævnte nogle datoer, som ikke stemte overens med de datoer, som han havde på sine billeder. Han sendte herefter en mail til ... fra Hjørring Kommune. Det er rigtigt, at det er den mail, som er i bilag 2-13, side 2. De fotos, der er vedhæftet, er de fotos, som han har taget.

På foto 1, side 3, kan man se, at der er jord ved huset, og at der er en maskine bagved.

På foto 2, side 4 kan man se, at det er et af de yderste sommerhuse. Skrænten kan ses til venstre. Man kan her se, at der bliver skubbet jord rundt. Sammenholdt med bilag 2-5 kan man se, at billedet er taget ved sommerhuset med adressen ...

Foto 3, side 5, er fra samme adresse.

Foto 4, side 6, er ligeledes samme adresse.

Foto nr. 5, side 7, er ligeledes fra samme adresse. Den hvide bil, som man kan se på billederne er en udenlandsk bil, som holdt ved ... i flere dage, hvorfor sommerhuset eventuelt kunne være udlejet. Han kan ikke huske, hvilket land bilen stammede fra.

Han er sikker på, at han ikke sammenblander eller forveksler sommerhusene på ... og ..., dels fordi han er kendt i området og kommer der stort set hver dag, og dels fordi farven på sommerhusene var forskellige.

... var grå beige, og ... var vist sort.

Foto 6, viser, hvor tæt på sommerhuset ..., der blev gravet, og hvor store mængder jord, der er blev gravet af. For vidnet, så det meget markant ud, da der var stor niveauforskel.

Foto 8 viser samme sommerhus, og det viser også, hvordan jorden blev gravet sammen til en slags vold, hvorefter jordvolden er blev skubbet ud over skrænten.

Foto 9 viser ligeledes omfanget af mængden på den flyttede jord. Denne jord var ikke lige ved adressen Jorden var ligesom samlet op og skubbet frem fra området længere inde i baglandet set i forhold til skrænten. Der stod en kran, som var anbragt for gavlenden af ...

Foto 10 viser lidt det samme som foto 9. Han stod lidt inde i baglandet og fotograferede ud mod skrænten.

Sommerhuset på foto 11 er et sommerhus, der ligger længere tilbage fra skrænten, måske i tredje eller fjerde række.

Foto 12 viser det samme. På dette billede ses også kranarmen. Kranen stod som sagt ved Foto 13 viser ligeledes taget ved ... , men i retningen mod Rubjerg Knude Fyr. Billedet må derfor være taget, mens han stod placeret ved sommerhuset beliggende l..

Foto 14 er taget, mens han stod ved ... og er taget i retningen hen mod Rubjerg Knude Fyr.

Foto 15 tog han navnlig for at vise, hvilket firma, der stod for gravearbejdet.

Han gik i området næsten dagligt. I denne periode, var han der flere gange. Han oplevede kun gravearbejdet den 11. december. Han var ikke i området den 12. december. Han var i området igen den 15. december, hvor alt var planeret ud, og alle maskinerne var væk. Den hvide udenlandske bil holdt fortsat ved sommerhuset.

Det arbejde, som han oplevede den 11. december med maskinerne, vil han vurdere til at blive udført af professionelle folk og ikke amatører. Det er ud fra den måde, som maskinerne blev kørt på. Der var folk i alle maskinerne.

Foreholdt afhøringsrapport af 29. januar 2017, bilag 2-28, side 2, 2. sidste afsnit har vidnet forklaret, at han har forklaret sådan til politiet. Han så, at stenene blev transporteret, men han har ikke set, at stenene blev smidt ud over skrænten. Han har efterfølgende kunnet konstatere, at stenene var blevet kørt ud over skrænten.

Adspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at han går i området næsten dagligt. Han går både på stranden og i sommerhusområdet. Før var der kuperet landskab men efter, at maskinerne havde været der, var der planeret. Nu er landskabet igen begyndt at blive kuperet, da jorden på stedet arbejder. Nogle steder i området er der sået græs, andre steder er der goldt.

Han så nogle gummigeder køre igennem byen mod syd med nogle sten. Han så ikke, hvor stenene blev kørt hen, da han var i Lønstrup by.

Stenene, som han efterfølgende så ligge ned ad skrænten, vil han vurdere til at være kørt ud over skrænten sammen med jorden. Som han husker det, så var der gravet ved ... , ... og ... , og ved ... , ... og De to yderste rækker er ... og Det gravearbejde, som blev udført, startede ved l ... og ... og ca. 4 rækker ind. De sten, som han så var kastet ned, lå primært ved ... og Det afgravede jord lå ud over skrænten ved ... og l Han vil mene, at der er afgravede muldjord på et område af ca. 100-150 meter fra skrænten og ind i landet. Han har ikke set nogle biler, der har kørt jord væk fra området. Alt jorden er væltet ud over skrænten. På daværende tidspunkt var, der ikke et sommerhus på ... , idet dette sommerhus var revet ned. Gravearbejdet blev også udført der, hvor huset ... havde ligget. Han har ikke gjort nogle observationer vedrørende beton arbejde, da han var på juleferie, da det skete.

Vidnet D har forklaret, at han gerne vil afgive forklaring. Han er ejer af ..., og han er medlem af Grundejerforeningen Formanden for grundejerforeningen er F . Der har i Grundejerforeningen ... været snak om kystsikring. De har snakket om, at det ville være dejligt, hvis der kom kystsikring. De har bl.a. talt om sandfodring og hård kystsikring. De har ligeledes i foreningen søgt om kystsikring. Der er ikke i foreningen enighed om, hvilken kystsikring, der skal være på strækningen. Dem, som er tæt på skrænten, vil have hård kystsikring, og dem, som har sommerhus længere væk fra skrænten, ønsker ikke kystsikring. Han har ikke hørt om, at der skulle indbetales penge til en konto til kystsikring. Han kan ikke huske, om han har set bilag 2-27 før. Han har talt med naboerne om, at det var træls med det fygesand, som lagde sig ved hans og de andres ejendomme. Han kan huske, at han sagde til dem, at hvis der skulle fjernes noget fygesand, så måtte de gerne tage noget ved ham. Det var bare løst snak. Han kender T1 og T4 . Han er ikke sikker på, at han har talt med dem omkring sandfygning. Han kan ikke huske, om der blev talt om, hvor mange m3 fygesand, der skulle fjernes. Der blev snakket om, at der skulle tages lidt sand rundt omkring. Han så ikke, at der blev fjernet noget sand eller jord. Han blev først klar over, at det var sket, efter at det var blevet fjernet. Der blev fjernet et pænt lag ved hans ejendom, men det var kun fygesand ikke jord. Det samme gjorde sig gældende ved de andre ejendomme. Det fygesand, som var kommet til hans ejendom, er det som er blevet fjernet. Det skulle tages af i et lag, så det blev pænt, og der skulle efterfølgende sås græs. Han ved ikke, hvem der har udført arbejdet på hans grund. Han ved ikke, hvad der er sket med det sand, som er blevet fjernet fra hans grund. Han kender ikke noget til sten eller beton, som er skubbet ud over skrænten. Han har heller ikke hørt om, at der skulle være talt om det i området inden det skete. Han har efterfølgende hørt om det. Han har ikke spurgt ind til, hvem der har gjort det, da det ikke interesserer ham. Han vil gerne sælge sit sommerhus, men kan ikke komme af med det, og han er derfor ikke særligt interesseret i sommerhuset.

Vidnet F har forklaret, at han ejer sommerhuset ..., og at han ønsker at afgive forklaring. Han er formand for Grundejerforeningen : Han kender T1 og T4 som er hans naboer og også medlemmer af grundejerforeningen. De har i foreningen drøftet kystsikring for at sikre sommerhusene. De har drøftet sandfodring og hård kystsikring. De har ligeledes sendt ansøgning om klintfodssikring til Hjørring Kommune. Han kan ikke huske, om der i foreningen var enighed om, hvilken kystsikring, der skulle foretages, men der var flertal ved et møde, hvor de bestemte, hvad de skulle ansøge om.

Det er rigtigt, at der er blevet fjernet sand ved hans sommerhus. De har tidligere fået fjernet sand ved sommerhuset. Han blev ringet op af en, som oplyste, at der skulle fjernes sand i området, og om han var interesseret. Han mener, at personen hed ... Det sand, som skulle fjernes, var fygesand. Hvis det er et tørt år, så kan der komme op til 15 cm fygesand op til

sommerhuset. Der blev i december 2017 fjernet mindre fygesand end aftalt. Han har ikke betalt for at få fjernet fygesandet, og han var ikke til stede, da fygesandet blev fjernet. Han har set og hørt om sten og beton ned ad skrænten, men han ved ikke, hvem der har foretaget arbejdet. Han bor på Mols, og det er en lang stækning at køre, hvis han skulle være til stede, da fjernelsen af fygesandet skete. Han ved, at der skulle komme sten ned på stranden. Det hørte han på et møde i biografen/Møllehuset i Lønstrup. Han ved ikke, hvem der var initiativtager til dette møde. Han ved, at det var ikke grundejerforeningen, som stod for mødet, da det var en anden forening. Han kan ikke huske, hvornår mødet fandt sted, men det er mange år siden. Der har været afholdt mange forskellige møder.

Foreholdt bilag 2-27 har vidnet forklaret, at han ikke mener, at han var med til mødet. Han mener, at han har fået mailen, men at indbydelsen bagved så lidt anderledes ud.

Han kan ikke huske, om det var i 2015, at han deltog i mødet i Møllehuset omkring udlægning af sten på stranden. Han ved ikke, hvem der var initiativtager til det møde. Det første møde, han var med til, var i Møllehuset i Lønstrup, og det var G, som tog initiativ til dette møde. Han husker ikke efternavnet, men G er efterfølgende afgået ved døden.

Det er rigtigt, at han har indbetalt 25.000 kr. til en konto til kystsikring.

Foreholdt bilag 1-27 har vidnet forklaret, at han fik et kontonummer, som han indbetalte til. Han ved ikke, om kontoen hedder T4 Foreningen T5. Pengene skulle gå til at undersøge en eller anden form for kystsikring i området. De har et sommerhus, som de ønsker at passe på, hvorfor han indbetalte beløbet. Han går ikke så meget op i, hvad pengene gik til.

Han blev formand i 2015 i Foreningen Han har haft en del korrespondance med G, da han skulle bruge nogle oplysninger til en ansøgning om kystsikring. Han kender intet til Foreningen T5. Han ved ikke, om T4 eller T1 har taget initiativ til at udlægge sten i området.

Man havde i Grundejerforeningen ... drøftet kystsikring. De betaler 800 kr. ekstra om året til sandfodring, som er et 5-årigt godkendt projekt. De 25.000 kr. han har betalt, er ikke til Grundejerforeningen ... , men er betalt efter mødet i Møllehuset i Lønstrup, hvor der var nogle, som ville undersøge, hvilke muligheder der ellers var for kystsikring i området.

Vidnet R har vedrørende forhold 2 forklaret, at han er ejer af Virksomheden har rådighed over bl.a. entreprenørmaskiner. I december 2017 udlejede han nogle maskiner, der skulle

anvendes i Lønstrup. Han blev ringet op af en person fra en forening, som spurgte, om de havde en bulldozer og en gravemaskine. Han sagde, at det havde de. Han oplyste, hvad det ville koste i timen. Der blev spurgt, hvor lang tid de var ledige. Han mener, at der blev bedt om levering til en bestemt dag, hvilket de kunne, da maskinerne stod hjemme og ikke blev brugt. Han var ude at køre lastbil, da han blev ringet op. Han fik derfor kun nogle få oplysninger, bl.a. en mailadresse, og han kan huske, at han skrev ordet ... ned. Han kan ikke huske den adresse, maskinerne skulle køres til, men det var i Lønstrup. Han sendte en ordrebekræftelse til den oplyste mailadresse, og han bestilte herefter en anden vognmand til at levere maskinerne på blok-vogn til adressen i Lønstrup.

Foreholdt bilag 2-29 har vidnet forklaret, at det godt kan passe, at maskinerne blev leveret til adressen

Manden, som ringede, præsenterede sig som værende fra en grundejerforening. Han kan i dag ikke huske, hvad grundejerforeningen hed. Han kan huske, at han skrev ... ned, og at regningen skulle sendes til firmaet Fakturaen skulle sendes til den mailadresse, som han havde fået. Han havde ikke før hørt om en forening eller et firma, som hed Han undersøgte ikke nærmere omkring firmaet, da folk fra Vendsyssel er til at stole på. Det kan godt passe, at der blev udstedt en faktura på 76.925 kr., som blev sendt til mailen: ” ... ”.

Han var i Lønstrup i forbindelse med, at en af maskinerne gik i stykker. Der blev ringet til kontoret, som så ringede til ham og bad ham om at lave maskinen i Lønstrup. Han kørte derfor til Lønstrup og fik maskinen til at køre. Han kunne se det arbejde, som var i gang på stedet. Der var tale om flytning af sand og jord. Der var ikke andre maskiner i området end hans maskiner. Der var to eller tre personer i gang med arbejdet. Der var et par enkelte folk, som gik med et par håndskovle. Der kom en mand og spurgte, hvad der var galt med maskinen. Han vil tro, at manden var sidst i 40'erne, først i 50'erne.

Foreholdt bilag 2-29, side 3 har vidnet forklaret, at han ikke kendte manden, som han talte med. Der, hvor hans maskiner var, var der ikke andre maskiner. Der kørte nogle andre maskiner længere ude i horisonten. Han så ikke, hvem der kørte hans maskiner. Det kan godt passe, at han har forklaret, at det var en ældre mand, som kørte den maskine, som ikke var gået i stykker, mens han reparererede den maskine. Han fik repareret maskinen, hvilket tog ca. 30 minutter. Han råbte til en af dem, som gik i området, at nu virkede maskinen igen. Han kørte herefter fra stedet. Maskinerne kom efterfølgende hjem på blok-vogn, og kontoret udstedte fakturaen, jf. bilag 2-30. Den gule lap på fakturaen er den mailadresse, som fakturaen er sendt til. Beløbet er blevet betalt.

Bilag 2-59 er hans driftskredit konto. Man kan se, at der er kommet 76.925 kr. ind mærket ” ... ”. Han har ikke hørt om Foreningen

T5 før. Når der kommer en betaling ind med mærket ...
 , så har han koblet disse to ting sammen.

Vidnet I har forklaret, at han i dag er administrerende
 direktør for I U A/S.

Foreholdt bilag 2-52 har vidnet forklaret, at han har besvaret nogle
 spørgsmål som politiet har stillet ham. Han har indhentet svarene fra sin om-
 rådeleder, inden han har besvaret politiets spørgsmål. Svaret på spørgsmål 2
 fortæller, hvilken styrke betonen har, hvilken størrelse sten, der er blevet
 brugt i betonen, og at der er fiber i.

Fakturaen er i bilag 2-53. U A/S er et datterselskab af ...
 A/S. Fakturaen er betalt af firmaet Murerfirmaet ...

Disse oplysninger har han fået af bogholderiet. Oplysningerne kan ses på bil-
 ag 2-54.

Det er ikke ham, som har modtaget ordren. Han ved ikke, hvilken medarbej-
 der, der modtog ordren. Oplysningen om, hvem de har leveret beton til på
 pladsen, har han ligeledes fået fra sin områdeleder. De har kun udleveret det
 udstyr som betonen er fragtet i og pumpen, som de bemander. Der stod en
 modtager på adressen, som fortalte, hvor betonen skulle lægges ud. Denne
 person var murermester T3. De havde to betonbiler og
 en pumpe på adressen.

Vidnet P har forklaret, at han er blandemester ved U i
 Hjørring, hvilket han også var i 2017. De havde i december 2017 to lastbiler
 ude ved Lønstrup, hvor der blev hældt noget beton ud. Leveringen kom i
 stand ved, at T3 ringede og bestilte betonen nogle da-
 ge før, det skulle bruges. T3 havde før bestilt beton ved dem,
 så han kendte godt T3 og kunne også genkende T3's stemme.
 T3 bestilte 20 kubikmeter beton. De talte ikke om, hvad betonen skulle bru-
 ges til. Han gik ud fra, at T3 havde styr på, hvad han skulle
 bruge, og derfor spurgte han ikke ind til, hvad han skulle bruge det til. Bet-
 onen skulle leveres til I ... , og der kørte to biler med beton ud til
 adressen samt en bil med pumpe. Den ene bil hentede efterfølgende et læs
 mere i Hjørring, og kørte op med dette læs til adressen, så der er i alt sendt 3
 læs beton afsted.

Vidnet J har forklaret, at han er ansat hos U A/S
 som områdechef. Han har det overordnede ansvar for logistikken m.m. I de-
 cember 2017 var han ikke direkte involveret i leveringen af betonen til
 Han har først efterfølgende fået kendskab til leveringen. Han blev
 ringet op af kommunen og tog herefter kontakt til sine medarbejdere. Han
 talte ikke direkte med kommunen, men der lå en besked på hans telefonsva-
 rer om, at de ikke skulle levere mere beton til adressen, da det var ulovligt,
 det som var blevet lavet derude, og at det nok ville blive politianmeldt. Ca. 3
 dage efter, at betonen var leveret, tog han ud og så på stedet. Da han kom til

... , så han, at området var planeret, og at der ude for enden var kørt jord, beton og store sten ud over skrænten. Han var ikke henne ved kanten for at se, om betonen bandt stenene sammen, da det ville være livsfarligt. Han har efterfølgende talt med politiet og fundet fakturaer frem til dem.

Vidnet O har forklaret, at han i december 2017 var ansat som pumpefører ved U A/S. Han flyttede beton fra et sted til et andet sted. Pumpen sidder på en lastbil, og det var ham, som kørte lastbilen med pumpen til ... i Lønstrup. Han mener, at det var omkring den 21. december 2017.

Han havde fået en ordre ind på telefonen, og han udførte ordren. Der stod, navnet på den person, der skulle have betonen, adresse og tidspunkt for leveringen af betonen, og hvor meget beton, der skulle leveres. Adressen var Han kan ikke huske, hvem modtageren var, men han ved i dag, at det var T3 , da han efterfølgende har set papiret med ordren. Han hæftede sig ved telefonnummeret på bestillingen, og kunne ud fra telefonnummeret se, at det var T3 , der havde bestilt betonen.

Foreholdt bilag 2-61, side 3, sidste afsnit har vidnet forklaret, at han har forklaret således til politiet. Han havde intet at skjule og fandt derfor sedlen frem til politiet.

Den pågældende dag, ankom han i god tid til ... og gik en tur. Det var en byggeplads han kom ud til. Det kunne han se på den måde, som der var rettet af på, på stedet. Han tænkte, at sommerhuset skulle flyttes, og at betonen skulle bruges til en ny sokkel. Sommerhuset lå tæt på skrænten. Han ringede til telefonnummeret på ordren og fik at vide, at han holdt det rigtige sted. Da betonen kom, kom der to mænd, som sagde, at de sten, som lå nede ad skrænten, skulle støbes sammen. Han stillede bilen an, og lagde betonen ned mellem stenen fra den første lastbil og også fra det andet læs.

Den ene mand var yngre end vidnet og den anden var ældre. Der var mørkt og det var koldt, så personerne var godt pakket ind. Han vil ikke kunne genkende mændene nu. Klokken var ca. 06.15. Han ved ikke, om de to personer havde nogen tilknytning til Mændene forsvandt, da han var færdig med det sidste læs beton. Han var alene om at lægge betonen. Den ene af mændene stod nede på stranden og forklarede ham, hvor betonen skulle udlægges. Manden sagde lidt til højre og lidt til venstre. Kommunikationen foregik via den anden mands telefon, som vidnet lånte. Da han var færdig, kom der en dame, som var meget sur over, at der foregik et eller andet. Damen skældte ham ud, fordi han stod på stedet med betonpumpen. Hun skældte ud over, at der var nogle, som havde hældt beton ud. Damen sagde også, at hun ville ringe til politiet. Damen tog billeder af stedet og begyndte at ringe rundt.

Foreholdt bilag 2-61, side 3, 2. afsnit har vidnet forklaret, at han har forklaret til politiet, at der var tyskere i sommerhuset. Han kan huske, at der holdt en VW Touran. Han kan ikke huske, hvad farven var, men han tror, at den var sølvgrå. Han mener, at den mandlige gæst i sommerhuset stod på terrassen og tog billeder. Han kan ikke tysk, så derfor var der ingen kommunikation mellem ham og de tyske gæster.

Foreholdt bilag 2-61, side 3, 3. afsnit har vidnet forklaret, at han har forklaret, at det var den ældste af de to mænd, som anviste, hvor de kunne holde, og hvad der skulle laves på stedet.

Vidnet H har forklaret, at han er ansat som områdechef i Kystdirektoratet.

Den 3. januar 2018 besigtigede han området ved Bredningen og Hagen på baggrund af en henvendelse fra Hjørring Kommune. Det var ganske tydeligt, at der var udført noget arbejde på ejendommene derude. Der var ryddet noget bevoksning, og sand og jord var skubbet ud over skrænten, ligesom der var skubbet sten og beton ud over skrænten. Det var et relativt tykt lag bevoksning, jord og sand, som var skrabet af og skubbet ud over skrænten. Han vurderer, at der var skrabet mellem 50-100 centimeter af sand- og jordlaget. Han har også været ude og besigtige stedet i dag, og niveauforskellene fremtræder på samme måde i dag som dengang. Det var og er meget tydeligt, at der var sket planering af området. Den yderste række af sommerhusene ligger i et klitfredet område og er derfor omfattet af klitfredningsbestemmelserne.

På bilag 2-23, side 5 er det, der er markeret med rødt, der hvor, der er sket afskrabning af bevoksning, jord og sand. Det, som er markeret med gult, er klitfredet efter de almindelige bestemmelser om klitfredning, der gælder for store dele af Danmarks vestkyst.

Der var sket afskrabning af bevoksning, sand- og jordlaget, som var skubbet ud til skrænten og ned af skrænten. Herudover var der tilført sten og beton til det materiale, som var blevet skubbet ned ad skrænten. Der er ikke givet tilladelse hverken til at anbringe stenene ved klintfoden eller det øvrige arbejde. Han vurderer, at stenene og det øvrige arbejde er udført som et forsøg på at kystsikre på området.

Foreholdt bilag 2-17 har vidnet forklaret, at han har taget billederne for at illustrere forholdene.

På foto 1 har han forsøgt at vise, at der er sket udskubning udover skrænten. Billedet er taget ned ad skrænten. Billedet viser ligeledes det afskrabte materiale, som består af sand, jord og beplantning. Materialerne må være blevet skubbet ned ad skrænten oppe fra kanten.

Foto 2 er taget nede fra stranden. Billedet viser, at der er kørt materiale udover skrænten, herunder beton og sten.

På foto 3 kan man se, at der er sket planering, og at der er kørt materiale væk fra stedet. Man kan ligeledes se niveauforskellen i området. Billedet er taget for at dokumentere, at der er sket en overtrædelse af lov om klitfredning.

Foto 4 og 5 viser ligeledes afskrabning af området, og at der er niveauforskel. Han er usikker på om det er ved ... eller Det kan godt passe, at der var skubbet materialer, herunder beton og sten ud over skrænten ved det område, hvor der ved klintfoden var anbragt sten i 2016.

Vidnet har forklaret, at foto 6 viser det, som er omfattet af anklageskriftets forhold 1. Stenene ved klintfoden er udlagt i samme område, som der i 2017 er sket planering af området. Foto 7 viser, at der er foretaget terrænregulering i det klitfredede område.

Han er bekendt med, at der tidligere har været ansøgt om kystsikring i området. Han er ikke bekendt med, hvilke ansøgninger, der er kommet efter, at administrationen af kystbeskyttelsesloven og kystsikringen er overgået til kommunen. Han er også bekendt med, at der tidligere er givet tilladelse til sandfodring og ikke hård kystsikring.

Klinten er en Natura 2000 udpeget klint, og derfor kan man ikke lave hård kystbeskyttelse ved klinten, fordi det på sigt vil ødelægge dem med bevoksning, så den gror til. Man ønsker at bevare en Natura 2000 udpeget klint netop som klint. Derfor skal der være en vis dynamik i klinten. For meget sandfodring kan medføre, at der sker tilvækst på klinten. En passende sandfodring kan sagtens sikre både en beskyttelse af klinten i henhold til bestemmelserne om administration af Natura 2000 området og udgøre en virksom kystsikring for grundejerne med respekt for området som helhed. Sandfodring vil medføre et minimum af eurossion i klinten, men samtidig sikre, at klinten udvikler sig i naturligt omfang. Derfor er grundejerne også vejledt om muligheden for at anvende sandfodring.

Foreholdt bilag 1-8 har vidnet forklaret, at det er vurderet, at der skulle ske kystsikring på strækningen, idet der var et behov for kystsikring og mulighed for dette indenfor den gældende lovgivning, hvorfor der blev givet tilladelse til kystsikring i området i form af sandfodring. Kystsikringsloven opererede med en "behovsbestemmelse". Der var en ret fast praksis, og begrebet var også delvist defineret i lovens forarbejder. Der var "behov" for kystbeskyttelse, hvis der var risiko for, at infrastruktur og ejendomme ville styrte i havet inden for 25 år, og det var der på stedet. Det er en forudsætning, at der skal være et behov for at etablere kystbeskyttelse, for at en grundejer kan få en tilladelse hertil.

Det er selve skrænten og en del af stranden, som på dette sted er Natura 2000 beskyttet. Det er en kystklint, som er en naturtype, som man gerne vil bevare. Natura 2000 området kan flytte sig, fordi klinten er et dynamisk område. Kystdirektoratet deltager ikke i udpegning af Natura 2000 områder,

men er inden for sit kompetenceområde ansvarlig for at vurdere, om en ansøgning er forenelig med grundlaget for udpegningen af et område til Natura 2000 område. Han vil mene, at der kan ske kystbeskyttelse alene med det formål at bevare et Natura 2000 område, hvis det giver mening i forhold til udpegningsgrundlaget. Han har i stævninger fra grundejerne mod Kystdirektoratet hørt det fremført, at myndighederne skulle have udført hård kystsikring på strækningen alene med det formål at bevare klinten. Myndighederne har ham bekendt ikke haft overvejelser om at sandfodre ved klinten alene med det formål at beskytte klinten og opretholde den som klint. Man kan sandfodre så meget, at det vil komme i strid med Natura 2000 lovgivningen. Der er også klitfredning i området, hvor de yderste sommerhuse ligger. Han ved ikke, hvornår det er sket Natura 2000 udpegnings af klinten og dele af stranden. Ingen af sommerhusene ligger i Natura 2000 området. Lige på dette sted er Natura 2000 området en smal stribe. Han har ikke foretaget opmålinger af niveauforskellene efter planeringen af området. Det er sket på øjemål.

Vidnet L har forklaret, at han er civilingeniør og ansat ved Hjørring Kommune som specialkonsulent. Han har arbejdet med kystsikring siden 2007. Han har været involveret i sagens forhold 1. Han blev opmærksom på det efter, at der blev rettet henvendelse fra borgerne i området. Der var på dette tidspunkt stor fokus på kystsikring fra borgernes side. Han kørte ud til området og konstaterede, hvad der var sket. Han underrettede herefter Kystdirektoratet, som var rette myndighed på daværende tidspunkt. Han tog fotos af området og af stenene. Han har taget billederne i bilag 1-9. Billederne viser de sten, som det handlede om. Man kan på billedet se en maskine fra en entreprenør. Han kan huske, at der har været noget kontakt med Venne-lyst Maskinstation, men han kan ikke i dag sige, om det er deres maskine. Det er rigtigt, at han har skrevet til Kystdirektoratet, at han bad entreprenøren om at stoppe arbejdet. Han har helt sikkert taget kontakt til føreren af maskinen for at få stoppet arbejdet, da det er mest nærliggende, når der er tale om åbenbart ulovligt arbejde.

Vedrørende forhold 2 har vidnet forklaret, at han blev kontaktet af en borger. Henvendelsen gik på, at der var sket et større anlægsarbejde i området. Han tog derfor der ud ca. 1 time efter telefonopringningen. Han kunne konstatere, at der på ca. halvanden hektar var ryddet for overjord, og at en del af klitten var gravet væk. Man kunne tydeligt se gravekanten, som svingede fra 20 cm til 1 meter i højden. Man kunne se, at jorden og klitten var skubbet ud over kanten. Der var smidt store mængder norsk granitsten og beton ud over kanten. Dette er sket præcist samme sted, som hvor stenene i anklageskriftets forhold 1 var blevet placeret.

Billederne i bilag 2-14, dronefotos, er taget af hans kollega. Han mener, at billederne er taget umiddelbart efter anmeldelsen - enten imellem jul og nytår eller i de første dage i det nye år.

Foto 1 viser terrænet. Der, hvor jorden er lys, er overjorden taget af, og man kan se det oprindelige sand. Det grønne område er, hvor der fortsat er græs og ikke sket planering. Det som er skrabet af, er skubbet ud over kanten, og det er skubbet ud to steder. Overjorden er skubbet ud ved ... og Endvidere kan man se de sten, som er tilbage af de sten, som er lagt ud i 2016.

Det grå, som man kan se, er beton. Det lysere er overjorden, og man kan endvidere se de store sten, som ligger i jorden og betonen. Man kan se, at stenene er skubbet ud sammen med jorden og betonen. Der var hældt beton ud for ... , og han mener også, at der var udhældt beton ud for

Foto 2 er taget lidt længere oppe fra, og man kan se planeringen ved de forskellige huse. Der er i perioder i dette område sandfygning. Det er den naturlige klit, som er gravet væk.

Foto 3 viser det samme som foto 1 og foto 2. Det er tydeligt at se, at arbejdet er koncentreret omkring nogle bestemte adresser i området.

Forevist bilag 2-5 har vidnet forklaret, at afgravningsarbejdet er koncentreret omkring ... , ... , ... og ... og i mindre omfang ved ... og På Hagen er det markant ved ... og ... og i mindre omfang ved Sommerhuset beliggende ... er nedtaget på grund af nedstyrtningssfare før planeringen af området.

Foreholdt bilag 1-15 har vidnet forklaret, at foto 1 viser samme område taget fra syd. Man kan se, at det er kanten og området, der er ryddet. Man kan endvidere se, hvor jorden er skubbet ud. Den mørke aftegning er beton. På foto 2 kan man endvidere se, at der også er blåler i klinten, som også er trukket ud/ ned på stranden. Det samme fremgår af foto 3. Foto 4 er taget fra havet og ind ad. Man kan tydeligt se betonen og de norske brudsten ud for Foto 5 viser ... og Her kan man se blåleret for foden af klinten. Foto 6 viser det samme som foto 5. Man kan tydeligt se betonen ud for Man kan ikke se, at der skulle være udhældt beton ud for Han er i dag i tvivl om, om der er udhældt beton ved Man kan tydeligt se på billederne, at der er udhældt beton ud over kanten/skrænten ved

Han har taget billederne i bilag 2-24a. På foto 4 kan man se, at der er noget, som er ved at skride ud. Der er ingen tvivl om, at arbejdet med de tunge maskiner ude på kanten har gjort, at der er skabt en ny brudflade, da der sker ned trykning af klinten af de tunge køretøjer. Brudfladen kan være et forvarsel om et geoteknisk brud i klinten. Han kan ikke sige, hvornår der eventuelt vil ske et geoteknisk brud i klinten, da en brudflade erfaringsmæssigt godt kan forsvinde for så at komme igen et stykke tid efter. Det har de bl.a. oplevet ved Mårup Kirke, hvor en brudflade forsvandt men efterfølgende kom til syne igen efter et par år. Da han besøgte området, var aktiviteten med

maskinerne ophørt. Han kunne derfor ikke se, hvem entreprenøren var. Den 1. september 2018 blev Hjørring Kommune myndighed i forhold til kystbeskyttelsesloven. Forinden havde Kystdirektoratet myndigheden.

Han ved ikke, hvorfor ... er nedtaget. Et bud kan være, at der er kommet et påbud til ejendommens ejer om, at den skal nedtages på grund af nedstyrtningsfare. Det er lang tid siden, der har været et skred i området omkring Bredningen og Hagen. Der har i hvert fald ikke været et skred de sidste 3-4 år. De sten, som er blevet udlagt i 2016 ved klintfoden kan være en medvirkende årsag til, at der ikke er sket et skred, men der kan også være mange andre årsager. Man skal være forsigtig med at "regne en til en", når man arbejder med kystbeskyttelse. Der er ingen tvivl om, at stenene har en kystbeskyttelsesfunktion, men det er ikke det samme som, at det er stenene, der har hindret et skred. Der har ikke været en rigtig storm, der har ramt området de sidste mange år. Endvidere er der sket en voldsom ændring af kystlinjen ved Lønstrup, hvorfor klinten ligger længere inde end nabostrækningerne, og derfor bliver klinten ikke ramt først af bølgerne. Kyststrækningerne hænger sammen rent naturmæssigt og påvirker hinanden. Der har bl.a. lige været et skred ved Mårup Kirke for omkring 1 uge siden. Det område ligger længere ude på kystlinjen end Bredningen og Hagen og er derfor mere udsat for påvirkning fra havet.

Det er meget svært at udføre en geoteknisk boring i klinten. Der har ikke været involveret eksternt personale til at foretage målinger eller geotekniske boringer i området omkring den brudlinje, som kørslen med entreprenørmaskinerne har frembragt. De har tidligere haft erfaringer med, at en geoteknisk boring medfører nedstyrtninger af klinten, hvor boringerne har fundet sted. Klinten består af blåler og sand.

Øvrige oplysninger

Det fremgår af retsbogen af 29. januar 2020, hvilke bilag, der har været dokumenteret. Retsbogen af den 29. januar 2020 indeholder også anklagemyndighedens og forsvarerens bemærkninger til de dokumenterede bilag.

Der har bl.a. været fremlagt en korrespondance imellem Kystdirektoratet og T1 herunder bilag 1.8, som er en afgørelse af 9. februar 2016 fra Kystdirektoratet sendt til T1, hvoraf fremgår, at der gives afslag på lovliggørelse af en iværksat kystsikring med halmballer.

Bilag 1.9 er en ansøgning af 29. december 2015 til Kystdirektoratet om kystsikring af en strækning ved Lønstrup, indgivet af Foreningen ..., fremsendt og underskrevet af blandt andre T1

Den 28. april 2016 gav Kystdirektoratet jf. bilag 1.19 afslag på den ansøgte kystsikring, og afslaget er ikke påklaget.

Der har endvidere været fremlagt anmeldelsesrapporter, fotos, kortmateriale,

fakturaer og bankbilag, herunder kontoudtog.

Anklagemyndigheden og de tiltalte er enige om, at retten ved sagens afgørelse kan lægge til grund, at Natura 2000-plan 2016-2021, Rubjerg Knude og Lønstrup Klint, Natura 2000-område nr. 7, habitatområde H7 var gældende på de i anklageskriftet angivne tidspunkter.

Forsvarerne har i forbindelse med proceduren fremlagt en udskrift fra Naturstyrelsens hjemmeside om den gældende Natura 2000-plan og udpegningsgrundlaget. Det fremgår heraf blandt andet, at dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af naturtyperne havtornklit, kystklint og grå/grøn klit.

Af områdebeskrivelsen for Natura 2000-området fremgår blandt andet, at områderne kortlagt som kystklint er i god tilstand.

Af punkt 3.1 "Overordnet målsætning for Natura 2000-området" fremgår følgende:

"Det overordnede mål for området er:

At naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Dette indebærer en bevarelse af området med veludviklede vandremiler og kystklinter i fri dynamik, samt et lysåbent, varieret og sammenhængende klitlandskab, med veludviklede havtornklitter, med lavtvoksende klittyper og kalkoverdrev imellem.

Områdets truede naturtyper sikres. Det sikres desuden, at området udvikler sig i fri dynamik og med en klitdæmpning, der både sikrer en vis dynamik og samtidig sikrer områdets værdifulde naturtyper.

Områdets naturlige sammenhæng sikres i form af en hensigtsmæssig drift/pleje og en lav næringsstofbelastning."

Punkt 3.2 indeholder de konkrete målsætninger for området, og det fremgår heraf blandt andet, at det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.

I punkt 3.3 om modstridende naturinteresser fremgår, at en målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg. Havtornklitter bør ikke brede sig yderligere på bekostning af kalkoverdrev og grønklitter.

De tiltalte er ikke tidligere straffet af betydning for denne sag.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at der i juni 2016 på kyststrækningen ved klintfoden ud for Hagen og Bredningen i Lønstrup blev udlagt ca. 650

ton granitsten på stranden. Retten har herved lagt vægt på anmeldelsen fra Kystdirektoratet, de fremlagte fotos og de afgivne vidneforklaringer vedrørende forhold 1, herunder den af C afgivne forklaring. Ud fra oplysningerne om arbejdets udførelse, herunder de af vidnerne C og H og L afgivne forklaringer lægges det til grund, at arbejdet er udført med henblik på kystsikring. Da arbejdet blev udført uden forudgående tilladelse fra Miljø- og fødevareministeren, var denne kystsikring ulovlig, jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1 nu § 3, stk. 1.

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at der i tiden mellem den 11. december 2017 og den 22. december 2017 blev gravet/fjernet sand og beplantning fra klitten ved de i anklageskriftet anførte ejendomme, og at det afgravede materiale fra flere ejendomme på adresser på Hagen og Bredningen blev skubbet ud over skrænten på kystklinten, ligesom blev placeret granitsten og beton på eller ved skrænten og på stranden ud for Bredningen og Hagen syd for Lønstrup by. Retten har herved lagt vægt på de afgivne vidneforklaringer vedrørende forhold 2, samt billed- og kortmateriale. Retten har også lagt vægt på den af vidnet N afgivne forklaring, selv om N har omtalt ... som Efter karakteren af de omfattende foranstaltninger finder retten, at disse må karakteriseres som bestræbelser på etablering af såkaldt hård kystsikring. Da der ikke er givet tilladelse til udførelsen af denne kystsikring, er den ulovlig, jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1 nu § 3, stk. 1. På grundlag af kortmaterialet og den af vidnet V A afgivne forklaring lægges det til grund, at gravearbejdet også er udført på arealer, der er omfattet af klitfredningen.

T1, der er gift med T2, var ejer af ejendommen beliggende ... T3 er T1 og T2's svigersøn.

Efter bevisførelsen, herunder den af vidnet C afgivne forklaring lægges det til grund, at det var firmaet ..., der udlagde granitstenene i forhold 1. C har til politiet oprindeligt forklaret, at den første kontakt til Vennelyst om udlægning af stenene var fra T1. Han har ikke i retten afvist forklaringerne til politirapporten, men har ikke kunnet huske det. C har i retten forklaret, at T1 var til stede og deltog i anvisningen af, hvor stenene skulle placeres. Det findes herefter bevist, at tiltalte T1 deltog i beslutningen om uden forudgående tilladelse at udlægge stenene på stranden, ligesom han i hvert fald var kontaktperson til entreprenørforretningen ... for ordren, og at han deltog i anvisningen af, hvor stenene skulle placeres.

Anklagemyndigheden har dokumenteret en række bankbilag, jf. retsbogen af 29. januar 2020 side 5 og bilag 1.26a. Anklagemyndigheden har dokumenteret fakturaen fra ..., og vidnet C er afhørt om betalings-

gen heraf. Det fremgår af bankbilagene, at kontoen i Spar Nord er oprettet den 13. juni 2016, og kontohaver er anført som Foreningen T5, som er T4's privatadresse. Det fremgår også, at T2 var den eneste, der havde fuldmagt til netbank, knyttet til kontoen, som flere har foretaget indbetalinger til, herunder T4 og T1. På grundlag af bankoplysningerne og oplysningerne fra entreprenørfirmaet ... lægges det til grund, at T2 fra kontoen i Spar Nord, der var registreret som tilhørende Foreningen T5 kort tid efter kontoens oprettelse, nemlig den 23. juni 2016 overførte 299.930,75 kr. til entreprenørfirmaet ... som betaling for udlægningen af de ca. 650 ton sten i forhold 1 som ulovlig kystbeskyttelsesforanstaltning.

Selv om anklagemyndigheden ikke har fremlagt et stiftelsesdokument, vedtægter eller beslutningsreferater vedrørende Foreningen T5 finder retten på grundlag af de fremlagte oplysninger fra Spar Nord Bank tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der er stiftet en juridisk person benævnt Foreningen T5, og retten finder efter oplysningerne om foreningens aktiviteter, at den udgør et selvstændigt strafsobjekt, jf. straffelovens kapitel 5. Det kan ikke føre til et andet resultat, at bestilleren af arbejdet har anmodet entreprenørfirmaet ... om at sende regningen til foreningen eller firmaet " ... ", hvis navn også fremgår af overførsler og betalingsbilag.

For så vidt angår T4 personligt bemærkes, at han står som opretter af og som fuldmagtshaver til foreningens konto, der også er knyttet til hans privatadresse. Det findes derfor bevist, at T4 har haft en aktiv rolle i oprettelsen af kontoen, og han har i sit indbetalingsbilag anført, at det angår kystsikring.

Det er bevist, at grundejerne i området, herunder de tiltalte T4 og T1 i flere sammenhænge deltog i drøftelser om kystsikring i området, herunder i Grundejerforeningen ... Der er fremlagt flere ansøgninger om kystsikring og korrespondance mellem Kystdirektoratet og grundejerne om kystsikring blandt andet om den ulovlige kystsikring med halmballer. Retten finder det bevist, at de tiltalte T1, T4 og T2 gaard har været bekendt med, at der krævedes en tilladelse til etablering af kystsikring, og at der ikke var givet tilladelse til udlægning af stenene. Disse tiltalte og Foreningen T5 findes herefter skyldige i overensstemmelse med tiltalen i anklageskriftets forhold 1, 1a, 1b og 1c.

Vedrørende forhold 2 lægges det efter bevisførelsen til grund, at ... v/R udlejede entreprenørmaskiner, som blev anvendt til kystsikringsarbejdet, og at U A/S leverede betonen. Regningen for leje af maskinerne skulle efter anmodning sendes til " ... " på mailadressen Vidnet R har forklaret, at mas-

kinerne skulle leveres på en adresse på Hagen, og at han efter leveringen kørte derud, fordi en af maskinerne var gået i stykker. Han talte da med en yngre mand, og en ældre mand førte den anden maskine.

Anklagemyndigheden har også vedrørende forhold 2 dokumenteret fakturaer og bankbilag, jf. retsbogen 29. januar 2020 side 6 og 7. Retten finder det på baggrund af bilagene bevist, at fakturaen fra ... er betalt med penge fra kontoen tilhørende Foreningen T5 .

For så vidt angår den leverede beton har vidnet P forklaret, at han var ansat som blandemester ved U A/S i Hjørring i 2017, og at han i december 2017 havde to lastbiler ude ved Lønstrup, hvor der blev hældt noget beton ud. Han har forklaret, at T3 ringede og bestilte betonen nogle dage før, den skulle bruges. Han kendte T3 som tidligere havde bestilt beton hos dem, og han kunne genkende T3's stemme. På den baggrund lægges det til grund, at T3 var bestiller af betonen. For så vidt angår betalingen af betonen lægger retten på grundlag af bilag 2.54 til grund, at T3 har lagt pengene ud, og at disse efterfølgende er betalt af Foreningen T5 til T3 .

O har forklaret, at han i december 2017 var ansat som pumpefører ved U A/S, og at han deltog i udlægning af beton ved klinten i Lønstrup. Betonen skulle leveres til ... , og arbejdet blev udført i mørke omkring kl. 06.15. Han har endvidere forklaret, at der til stedet ankom to mænd, som sagde, at de sten, som lå ned ad skrænten skulle støbes sammen, hvorefter han stillede bilen an og lagde to læs betonen ned imellem stenene. Han har endvidere forklaret, at der var en tysker i sommerhuset, og anklagemyndigheden og forsvareren er enige om, at retten kan lægge til grund, at sommerhuset ... på daværende tidspunkt var udlejet til en tysker. Retten finder det herefter ubetænkeligt at lægge til grund, at de to mænd, der deltog i og anviste pumpeføreren, hvorledes betonen skulle udlægges, er T3 og T1 .

Ud fra oplysningerne i bankbilagene lægger retten også vedrørende forhold 2 til grund, at T4 har indbetalt beløb til Foreningen T5 med henblik på udførelse af ulovlig kystsikring, og at T2 har forestået betalingen, jf. forhold 2b.

Ud fra en samlet bedømmelse af oplysningerne om forhold 2, som også skal sammenholdes med oplysningerne om forhold 1, findes det bevist, at både Foreningen T5 og de tiltalte

T1, T2, T4 og T3 er skyldige i overensstemmelse med anklageskriftet i sagens forhold 2, 2a, 2b, 2c og 2d. Det bemærkes herved, at retten også for T3's vedkommende finder det bevist, at han har været bekendt med, at der skulle gives tilladelse til kystsikring, og at en sådan ikke forelå. Retten

har herved blandt andet lagt vægt på, at betonen er hældt ned af skrænten i mørke meget tidligt om morgenen umiddelbart før jul.

Ved sagens afgørelse lægges det på grundlag af oplysningerne i afgørelserne fra Kystdirektoratet i ansøgningerne om kystsikring og den af vidnet

H fra Kystdirektoratet afgivne forklaring til grund, at det var nødvendigt at foretage kystsikring på strækningen foran Hagen og Bredningen ved klinten i Lønstrup for at undgå, at ejendomme i området skulle falde i havet. Det bemærkes herved også, at flere sommerhusejere, herunder

T1 i henhold til byggeloven har fået påbud om at rømme deres sommerhuse, da det var farligt at opholde sig i dem. Det lægges efter skrivelserne fra Kystdirektoratet til grundejerne, herunder til T1

til grund, at grundejerne var vejledt om mulighederne for at etablere kystsikring ved sandfodring.

Vestre Landsret har i dom af 20. maj 2019, trykt i TfK2019 side 1039 stadfæstet Hjørring rets dom af 4. juni 2018. Sagen angik overtrædelse af naturbeskyttelsesloven og kystbeskyttelsesloven, idet en grundejer for at beskytte sin ejendom imod at falde i havet foretog nogle ulovlige tiltag til kystsikring. Vestre Landsret fastslog i dommen, at den pågældende grundejer ikke var straffri med henvisning til straffelovens § 14, da der var tale om resultatet af naturens gang, ligesom landsretten heller ikke fandt, at grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed berettigede grundejeren til at forsøge at sikre sin ejendom i strid med naturbeskyttelsesloven og kystbeskyttelsesloven, fordi havet åd sig ind på kysten.

De tiltalte i denne sag har ligeledes påstået frifindelse med henvisning til straffelovens § 14. Retten finder ikke, at der foreligger omstændigheder i denne sag, der adskiller sig fra den af landsretten pådømte. Derfor er der ikke grundlag for at statuere straffrihed efter straffelovens § 14 - og heller ikke, at handlingerne er værnet af grundlovens § 73.

De tiltalte har også gjort gældende, at de skal frifindes, fordi de danske myndigheder ved forvaltningen af Natura2000 området har tilsidesat sin handling efter habitatdirektivet ved at have undladt at sikre naturtyper og levesteder imod naturens udvikling, og at det ikke kun er klinten, men det udpegede Natura2000 område som helhed, som skal bevares imod naturens udvikling, så beskyttet natur og levesteder ikke forsvinder helt eller delvist. De tiltalte har anført, at de handlinger, der er beskrevet i anklageskriftet, må karakteriseres som naturbeskyttelsesforanstaltninger, og at den omstændighed, at myndighederne ikke har taget initiativ til at få dem fjernet, er udtryk for, at myndighederne finder handlingerne relevante og egnede til at sikre Natura2000 området i forhold til udpegningsgrundlaget.

Det fremgår af den gældende Natura2000 plan, at der er tale om et areal på 292 hektar, hvoraf 20 er statsejet. Udpegningsgrundlaget fremgår af punkt 2.1 og målsætningerne fremgår af punkt 3, 3.1 og 3.2. Modstridende natu-

rinteresser er berørt i punkt 3.3. Efter bevisførelsen lægges det på grundlag af oplysningerne i Natura2000 planen og den af vidnet H afgivne forklaring til grund, at ingen af sommerhusene var beliggende i Natura2000 området, og at udpegningsgrundlaget efter Natura2000 planen på den for sagen relevante strækning alene var klinten og en del af stranden ved klintfoden. Der er efter bevisførelsen ikke grundlag for at statuere, at de danske myndigheder har administreret i strid med Natura2000 planens udpegningsgrundlag på den berørte strækning. Retten har herved lagt vægt på oplysningerne i punkt 3.1 og 3.2 i Natura2000 planen, hvoraf blandt andet fremgår, at der skal sikres veludviklede vandreklitter og kystklinter i fri dynamik, samt på den af vidnet H afgivne forklaring om naturtypen "kystklint". Det bemærkes herved, at der efter bevisførelsen ikke er grundlag for at statuere, at der i den del af Natura2000 området, der er omfattet af sagen, foreligger modstridende naturinteresser, som beskrevet i Natura2000 planens punkt 3.3.

Der er allerede derfor ikke grundlag for at frifinde de tiltalte med henvisning til, at de danske myndigheder har tilsidesat sin handlepligt ved administrationen af Natura2000 området. Retten finder i øvrigt ikke, at de handlinger, de tiltalte er fundet skyldige i, ville have været straffri, selvom det måtte antages, at de danske myndigheder havde administreret i strid med Natura2000 udpegningen.

De tiltalte har til støtte for frifindelsespåstanden endvidere påberåbt sig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions bestemmelser om beskyttelse af ejendomsretten og præmis 135 og 136 i sagen "Case of Öneriyildiz v. Turkey" i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 30. november 2004. Retten finder, at den påberåbte afgørelse omhandler andre problemstillinger end dem, der er til pådømmelse i denne sag. Retten finder derfor ikke, at den handlepligt, som domstolen omtaler i præmis 135 og 136 kan overføres til en situation, hvor sommerhuse var i fare for at styrte i havet på grund af naturens gang.

Anklagemyndigheden har ikke bestridt, at de EU-retlige regler og principper, de tiltalte har påberåbt sig til støtte for frifindelsespåstanden, er direkte anvendelige i retsforholdet mellem det offentlige og de tiltalte. Retten skal også anvende disse regler og principper ved sagens afgørelse.

Retten finder ikke grundlag for at statuere, at de danske regler om kystbeskyttelse, naturbeskyttelse og klitfredning er i strid med de europæiske menneskerettigheder og principper for pålæggelse af strafansvar, hvorfor der heller ikke er grundlag for at frifinde de tiltalte med henvisning hertil. Proportionalitetsprincippet er også gældende i dansk ret og kommer i denne sag til udtryk ved vurderingen af sammenhængen mellem de strafbare handlingers karakter og den idømte straf.

Herefter, og idet det af de tiltalte i øvrigt anførte ikke kan føre til et andet re-

sultat, er der ikke grundlag for at frifinde de tiltalte med henvisning til fællesskabsrettens regler og principper, ligesom der ikke er anledning til at foretage en præjuridicel forelæggelse for EU-Domstolen af de EU-retlige spørgsmål, der har været til pådømmelse. Det bemærkes herved, at Vestre Landsret i afgørelsen TFK 2019 side 1039 har haft mulighed for at træffe bestemmelse om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, hvis landsretten havde fundet grundlag for det. Det kan ikke føre til et andet resultat, at landsrettens dom ikke indeholder oplysninger om, hvorvidt området også var udpeget som Natura 2000 område. Det bemærkes også, at retten i henhold til den danske retsplejelov ikke er sidste instans for prøvelsen.

Foreningen T5 straffe med en bøde på 100.000 kr., jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 4) og kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 jf. stk. 3 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1 jf. stk. 4) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. stk. 4, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8.

T1 straffes med en bøde på 100.000 kr., jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8.

T2 straffes med en bøde på 50.000 kr., jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8.

T3 straffes med en bøde på 75.000 kr., jf. kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8.

T4 straffes med en bøde på 100.000 kr., jf. kystbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og kystbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 jf. § 20, stk. 1 nr. 1 (nu § 3, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1) og naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1 nr. 1, jf. § 8, stk. 1, og bekendtgørelse om klitfredning § 1, jf. § 8.

Ved strafudmålingen har retten lagt vægt på forholdenes karakter og grovhed. Retten har herunder lagt vægt på, at der i området blandt grundejerne var drøftelser om forskellige slags kystsikring, og at det må have stået de tiltalte T1, T2, T3 og T4

klart, at de foretagne handlinger måtte karakteriseres som betydelige indgreb i naturen på stedet, ligesom de var be-

kendt med, at der var givet afslag på ansøgninger om hård kystsikring og med baggrunden for afslagene. Det bemærkes herved, at der ikke er grundlag for at antage, at myndighederne har varetaget usaglige hensyn ved behandlingen af de indsendte ansøgninger om kystsikring på stedet. Retten har endvidere lagt vægt på, at der var stiftet en forening til håndtering af bestillinger og betalinger, således at bestillernes og betalernes identitet - bortset fra bestillingen af betonen - ikke var umiddelbar kendelig for de involverede leverandører og entreprenøren.

Bødernes størrelse er fastsat ud fra de tiltaltes roller i sagen.

For så vidt angår størrelsen af de idømte bøder har retten endelig lagt vægt på størrelsen af den bøde, som Vestre Landsret idømte grundejeren i TfK2019 side 1039, hvor de af grundejeren iværksatte handlinger må karakteriseres som mindre omfattende end dem, der er til pådømmelse i denne sag.

Anklagemyndigheden har redegjort for sagsbehandlingstidens forløb. Når henses til sagens karakter finder retten ikke grundlag for at statuere, at der har været en så lang sagsbehandlingstid, at dette skal medføre en reduktion i bøderne, jf. herved de principper, Højesteret udtalte i en række afgørelser, gengivet i UFR2012. Det bemærkes, at sagsbehandlingstiden i retten ikke skyldes hverken rettens eller anklagemyndighedens forhold.

Der er ikke fremkommet oplysninger om de tiltaltes indkomst på gernings-tidspunktet, hvorfor der heller ikke af den grund er grundlag for at nedsætte bøderne.

Forvandlingsstraffen for de bøder,
T1, T2, T3 og T4 er idømt
fastsættes som nedenfor bestemt.

Thi kendes for ret:

Foreningen T5 skal betale en bøde på 100.000 kr.

T1 skal betale en bøde på 100.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

T2 skal betale en bøde på 50.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 20 dage.

T3 skal betale en bøde på 75.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 30 dage.

T4 skal betale en bøde på 100.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Merete Strøm

/plc

Udskriftens rigtighed bekræftes.

RETEN I HJØRRING, den 14. februar 2020

Pernille Lundfold Christensen
Kontorfuldmægtig

D O M

afsagt den 17. januar 2023 af Vestre Landsrets 8. afdeling (dommerne Claus Rohde, Torben Geneser og Marie Kathrine Nielsen) i ankesag

V.L. S-0553-20

Anklagemyndigheden

mod

T1

født den ...,

T2

født den ...,

T3

født den ...

og

T4

født den ...

(alle advokat Anders Stoltenberg, København, og advokat Hans Sønderby Christensen, Randers)

Retten i Hjørring har den 14. februar 2020 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. MEST-5953/2018).

Påstande

De tiltalte har principalt påstået dommen ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling ved byretten, subsidiært frifindelse og mere subsidiært formildelse. De tiltalte har desuden i et processkrift af 14. februar 2022 nedlagt påstand om, at sagen afvises, og at byrettens dom ophæves.

Anklagemyndigheden har med henvisning til sagsbehandlingstiden nedlagt endelig påstand om, at de tiltalte T1, T2 og T4 hver skal idømmes en bøde på 47.500 kr., og at tiltalte T3 skal idømmes en bøde på 35.000 kr.

Supplerende oplysninger

I ”Processkrift A med forsvarrets hovedpunkter” af 14. september 2020 redegjorde advokat Hans Sønderby Christensen for sine synspunkter vedrørende blandt andet habitatdirektivet, EU-Domstolens praksis, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, EU-retten, Natura 2000-planen og Natura 2000-området.

I ”Forsvarets processkrift B” af 22. september 2020 uddybede advokat Hans Sønderby Christensen og advokat Anders Stoltenberg disse synspunkter.

I mail af 7. oktober 2020 anmodede advokat Hans Sønderby Christensen om forelæggelse af en række spørgsmål for EU-Domstolen. Anklagemyndigheden protesterede i brev af 29. oktober 2020 mod begæringen. Landsretten besluttede den 9. november 2020, at der først ville blive truffet afgørelse om, hvorvidt der skulle ske forelæggelse for EU-Domstolen, når hovedforhandlingen var gennemført, således at landsretten herefter på baggrund af bevisførelsen og parternes procedure kunne tage stilling til, om sagen kunne afgøres på det foreliggende grundlag, eller om der skulle ske forelæggelse for EU-Domstolen.

Det fremgik af mailen af 7. oktober 2020 fra advokat Hans Sønderby Christensen, at forsvarerne vedrørende berømmelse af hovedforhandlingen kunne tilbyde den 9.-19. august og den 13.-24. september 2021. Hovedforhandlingen blev herefter berammet til foretagelse over fire hele retsdage den 20.-23. september 2021.

I ”Processkrift med direkte appel til landsretten om aktiv procesledelse på sagens faktum” af 9. november 2020 fremkom advokat Hans Sønderby Christensen og advokat Anders Stoltenberg med yderligere bemærkninger vedrørende spørgsmålet om forelæggelse for EU-Domstolen. Anklagemyndigheden fastholdt i brev af 23. december 2020, at der efter

anklagemyndighedens opfattelse ikke var grundlag for præjudiciel forelæggelse. Landsretten henholdt sig i en retsbog af 8. januar 2021 til sin beslutning af 9. november 2020.

I ”Forsvarets processkrift D” af 19. juli 2021 ”Om forkert faktum og heraf afledt forkert retlig subsumption” gjorde advokat Hans Sønderby Christensen blandt andet gældende, at det ville stride mod EU-retten at dømme de tiltalte, og at byrettens dom hviler på et forkert faktum.

I et processkrift af 17. september 2021 nedlagde advokat Hans Sønderby Christensen påstand om ophævelse og hjemvisning. Advokaten gjorde gældende, at der forelå en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 1, idet byrettens resultat og afgørelse var baseret på forklaringen afgivet af vidnet Hans Erik Cutoi-Toft.

I et andet processkrift af 17. september 2021 ”Om kystsikringens forenelighed med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention” gjorde advokat Hans Sønderby Christensen gældende, at det vil stride mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og menneskerettighedsdomstolens praksis samt artikel 1 i tillægsprotokol 1 til konventionen at straffe de tiltalte.

I et tredje processkrift af 17. september 2021 ”Om kystsikringens forenelighed med EU-retten og om forkert faktum i byrettens dom” fremkom advokat Hans Sønderby Christensen med en række synspunkter herom.

I et ”Supplerende processkrift om ophævelse og hjemvisning” af 20. september 2021 gjorde advokat Hans Sønderby Christensen til støtte for påstanden om ophævelse og hjemvisning gældende, at der var begået rettergangsfejl i forbindelse med førelse af Hans Erik Cutoi-Toft som vidne i byretten.

Efter at hovedforhandlingen i ankesagen var påbegyndt den 20. september 2021, anmodede advokat Hans Sønderby Christensen i en mail af samme dato om, at sagen blev udsat til foråret 2022 med henblik på at afvente udfaldet af to civile sager ved Retten i Hjørring. I en mail af samme dato udtalte anklagemyndigheden sig imod en udsættelse af straffesagen. Under den fortsatte hovedforhandling den 21. september 2021 redegjorde forsvarerne for anmodningen om udsættelse, og anklagemyndigheden protesterede mod en udsættelse af sagen. Retsformanden tilkendegav efter votering, at spørgsmålet om udsættelse ville blive

behandlet i forbindelse med votering af sagen. Der blev herefter afgivet forklaring af en række vidner. Da vidnet P havde forfald, blev sagen udsat på berømmelse af fortsat hovedforhandling af en hel dags varighed. Den 4. oktober 2021 blev den fortsatte hovedforhandling berammet til den 28. februar 2022.

I ”Processkrift med anmodning om anklagemyndighedens stillingtagen – subsidiært om efterforskning” af 6. oktober 2021 fremkom advokat Hans Sønderby Christensen med nogle spørgsmål til anklagemyndigheden vedrørende blandt andet naturtypen grå/grøn klit og klintens dynamik. I forlængelse heraf fremkom advokat Hans Sønderby Christensen ved brev af 21. oktober 2021 til anklagemyndigheden med en række synspunkter og spørgsmål. Anklagemyndigheden har herefter fremlagt et brev af 12. november 2021 fra Hjørring Kommune og et brev af 17. november 2021 fra Kystdirektoratet.

I et processkrift ”Med begæring om bevisindhentning af sagkyndig, som ikke er part i sagen” af 12. januar 2022 anmodede advokat Hans Sønderby Christensen om iværksættelse af syn og skøn til besvarelse af nogle spørgsmål vedrørende naturtypen grå/grøn klit. Ved brev af 24. januar 2022 til advokat Hans Sønderby Christensen afslog anklagemyndigheden at iværksætte den begærede efterforskning, som efter anklagemyndighedens opfattelse ikke skønnedes relevant for straffesagen.

Ved mails af 3. og 7. februar 2022 indbragte advokat Hans Sønderby Christensen med henvisning til retsplejelovens § 746 anklagemyndighedens afslag for landsretten og fremkom i den forbindelse med en række synspunkter vedrørende blandt andet administrationen af Natura 2000-reglerne.

I ”Forsvarets processkrift om sagens afvisning” af 14. februar 2022 nedlagde advokat Hans Sønderby Christensen påstand om, at straffesagen afvises, og at byrettens dom ophæves, idet han gjorde gældende, at der foreligger en med forældelse ”lignende” grund, som udelukker straf, og at forholdet ikke er strafbart.

Anklagemyndigheden henholdt sig i et brev af 15. februar 2022 til sin afgørelse af 24. januar 2022 om ikke at iværksætte yderligere efterforskning.

Landsretten besluttede den 18. februar 2022, at der først ville blive truffet afgørelse om, hvorvidt der skulle ske yderligere efterforskning, når hovedforhandlingen var gennemført.

Landsretten kunne herefter på baggrund af bevisførelsen og parternes procedurer tage stilling til, om sagen kunne afgøres på det foreliggende grundlag, eller om der skulle ske yderligere efterforskning.

I et brev af 23. februar 2022 udtalte anklagemyndigheden sig imod sagens afvisning. I en mail af samme dato anmodede advokat Hans Sønderby Christensen herefter landsretten om principalt at afvise sagen, subsidiært at tillade den af forsvaret begærede bevisførelse.

Den fortsatte hovedforhandling den 28. februar 2022 blev aflyst som følge af, at advokat Hans Sønderby Christensen havde forfald.

Landsretten besluttede ved retsbog af 9. marts 2022, at der først ville blive taget stilling til synspunkterne i processkriftet af 14. februar 2022 fra advokat Hans Sønderby Christensen, når hovedforhandlingen var gennemført. Landsretten henholdt sig i øvrigt til retsbogen af 18. februar 2022.

Den fortsatte hovedforhandling blev herefter berammet til den 10. januar 2023, idet forsvarerne ikke havde mulighed for at deltage i den fortsatte hovedforhandling på et tidligere tidspunkt end uge 2 eller uge 3 i 2023.

I "Forsvarets processkrift af 6. januar 2023" redegjorde advokat Hans Sønderby Christensen nærmere for sine synspunkter vedrørende blandt andet Natura 2000-reglerne, habitatdirektivet, EU-Domstolens praksis, EU-retten, Natura 2000-planen og Natura 2000-området. Processkriftet var blandt andet vedlagt et bilag med "Temaer for eventuel forelæggelse" af spørgsmål for EU-Domstolen.

Forklaringer

Tiltalte T4 har for landsretten afgivet forklaring. De øvrige tiltalte har heller ikke for landsretten afgivet forklaring. Vidnerne H, L, C, N, R, O og P har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans. Der er endvidere afgivet vidneforklaring af E.

Tiltalte T4 har forklaret, at han står ved, hvad han har gjort i denne sag. Han har gjort det i god tro. Efter grundloven har man ret og pligt til at beskytte sin ejendom. Det sårer ham at se naturen forsvinde. Han kan bekræfte, at der er lagt sten ned på stranden. Han er ikke vidende om, at der er hældt beton ned ad skrænten. Han har et sommerhus i området. Det har han haft i 13 år. Det ligger nu 75 meter fra skrænten. Det ligger i fjerde række. Der er styrtet en række sommerhuse i havet. Da han købte sit sommerhus, lå det i femte række. Der var et plateau, hvor man kunne gå tur. Det var et fladt areal med stier, hvor man kunne gå tur og nyde udsigten. Det havde rekreativ betydning. Naturen ved Lønstrup var en af grundene til, at han købte sommerhuset. Det er ikke det samme nu, som det var tidligere. Han har ikke den lyst til at tage derop, som han havde i starten. Nogle andre steder kan man stadig gå tur foran sommerhuse. Han bliver skidt tilpas, når han ser, at naturen derude forsvinder. Han ville gerne, at den blev bevaret. Der er også økonomi i det, for sommerhuset bliver mindre og mindre værd, når det kommer tætte-re på kysten. Han ejede ikke huset, da det blev natura 2000-område. Han er aldrig blevet orienteret om, at der var et sådant område, og at det kunne betyde, at husene røg i havet.

H har forklaret, at han fastholder sin beskrivelse af, hvordan området så ud ved besigtigelsen den 3. januar 2018. Der lå i forvejen sten på stranden, men der var kommet yderligere materiale til efterfølgende. Der var kommet sten til af en vis størrelse, og det var ikke ral eller håndsten. Der var ikke givet tilladelse til det. Han formoder, at formålet var at beskytte ejendommene på kanten. Han mener derfor, at formålet var kystbeskyttelse. Han vil kalde det en interimistisk kystbeskyttelse.

Vedrørende foto 3 i notatet om besigtigelsen den 3. januar 2018 (ekstrakten side 374) har han forklaret, at der i lov om naturbeskyttelse er regler om klitfredning, og der er en bekendtgørelse herom. Enhver tilstandsændring, herunder en terrænregulering, kræver en dispensation. Der er sket en tilstandsændring. Hvis man er ude med maskinel, vil der i langt de fleste tilfælde være tale om en tilstandsændring. At fjerne en smule fygesand kræver ikke dispensation. Der er helt klart fjernet andet end fygesand, herunder bevoksning.

Vedrørende foto 7 i notatet (ekstrakten side 376) har han forklaret, at det materiale, der naturligt var der, herunder bevoksning og det øverste jordlag, var skubbet ud over kanten. Der er tale om en terrænregulering, som efter hans opfattelse kræver dispensation.

Han har ikke været i området siden den senere besigtigelse, som han forklarede om i byretten. Han kender ikke til, hvad der siden måtte være sket i området.

Naturlig dynamik er ikke omfattet af klitfredningen, så når havet æder af skrænten, er det ikke et brud på klitfredningsbestemmelserne. Det, der ikke kan foregå, er tilstandsændringer skabt af menneskehånd.

En klint er en skråning uden bevoksning, som står relativt stejlt. Hvis der laves virksom kystbeskyttelse, uanset om den er hård eller blød, vil klinten ikke længere udvikle sig dynamisk, men gro til med planter, og så er det ikke længere en klint.

Han vil mene, at man godt kan få tilladelse til kystbeskyttelse med henblik på at bevare et Natura 2000-område. Han er ikke helt sikker på udpegningsgrundlaget, herunder om andre naturtyper er beskyttet lige på denne placering. Han har ikke foretaget feltstudier af, om der er andre naturtyper på dette sted. Han mener, at sommerhusene på toppen ikke ligger i Natura 2000-området. Han har konstateret, at der er en klint, men han har ikke været ude at foretage biologiske studier på stedet. Han kender ikke HabitatVision eller forfatterne til notatet derfra (bilag Æ).

Vedrørende side 3-4 i notatet fra HabitatVision (bilag Æ) har han forklaret, at han besøgte området lige omkring sommerhusene, og han var også en tur nede på stranden. Han har hørt betegnelsen på naturtypen grå/grøn klit før, men han er ikke biolog. Han er ikke ekspert i naturtypen og vil ikke ved selvsyn kunne konstatere, om den fandtes på stedet.

Vedrørende det anførte i Natura 2000-planen om områdets udpegningsgrundlag (ekstrakten side 681) har han forklaret, at naturtypen 2130 grå/grøn klit er beskrevet i notatet fra HabitatVision. Han kan ikke konkret vurdere, om det giver mening at kystbeskytte i forhold til naturtyperne 2130 grå/grøn klit og 6210 kalkoverdrev. Han kan sagtens forestille sig eksempler, hvor det giver mening at kystbeskytte af hensyn til en naturtype. Det vil i forhold til klinten være kontraproduktivt at kystsikre.

Hvis man sandfodrer, kan man gøre det så meget, at området bevares. Der skal imidlertid være en lille dynamik til stede for ikke at komme i konflikt med udpegningen af klinten som Natura 2000-område.

Han kan ikke forklare, hvorfor der i Natura 2000-planens afsnit om modstridende naturinteresser (ekstrakten side 684) ikke står noget om en modstrid mellem klinten og de andre naturtyper. Han kan ikke på stående fod vurdere, om der er modstrid mellem klinten og de naturtyper, som rapporten fra HabitatVision omhandler.

Foreholdt sin forklaring i byretten om, at ”Ingen af sommerhusene ligger i Natura 2000 området” sammenholdt med Hjørring Kommunes besvarelse af spørgsmål 1 i en mail af 18. maj 2021 (ekstrakten side 709) har han forklaret, at de sommerhuse, der ligger der nu, ikke ligger inden for Natura 2000-området, som han husker det. Han formoder, at andre sommerhuse er styrtet ned eller er nedrevet. Det er havets nedbrydning af klinten, som er skyld i det.

Stort set hele den jyske vestkyst er omfattet af klitfredning. Hvis man får en dispensation, kan der laves kystsikring på trods af klitfredningen. Han kan ikke udelukke, at man kan få en dispensation fra klitfredningsbestemmelserne, hvis man ser bort fra Natura 2000. Han kan ikke udtale sig om kystbeskyttelsesloven, der nu administreres af kommunen.

Han formoder, at naturtypen ”Faste klitter med urteagtig bevoksning (grå klitter)”, der er nævnt i bilag 1 til habitatdirektivet, er den samme naturtype som den, der er beskrevet i notatet fra HabitatVision. Han mener, at prioriterede naturtyper er særlig vigtige.

Han har forholdt sig til klinten og klinten alene og ikke til de andre naturtyper. Han er bekendt med, at der kan være modstridende naturinteresser. Han har ikke at gøre med udarbejdelse af handlingsplaner. Man skal lave en samlet vurdering af alle arter og naturtyper. Hvis der er modstridende interesser, er det klart, at der i vurderingen er en prioritering. Spørgsmålet er, om en aktivitet kan gennemføres i overensstemmelse med udpegningsgrundlaget. Man skal foretage en samlet vurdering, der formentlig vil kunne indebære et valg. Man forholder sig til udpegningsgrundlaget i sin helhed, når man træffer konkrete afgørelser. Det er hele udpegningsgrundlaget, der vejer ind. Den aktivitet, der er foretaget, er i åbenlys konflikt med udpegningsgrundlaget som klint.

Han husker ikke den præcise afvejning i de afgørelser, der er truffet. Enhver form for kystbeskyttelse skal vurderes i forhold til, om den påvirker dynamikken i klinten. ”Klintens dynamik” er ikke en naturtype. Det er klinten, der er en naturtype, ikke dynamikken. Han ved ikke, om klinten er en prioriteret naturtype. Dynamikken er det, der sker i klinten. Dy-

namikken er et ”redskab” til at opretholde naturtypen. Hvis en klint skal opretholdes, skal den faktisk nedbrydes. Klinten er kun en klint i og med, at der sker nedbrydning.

Han ved ikke, om man i andre lande beskytter kliner med hård kystbeskyttelse. Der kan være lokale forhold, der spiller ind. Natur er mange ting, og det kan beskyttelsen også være afhængig af de lokale forhold.

Vedrørende et uddrag af en skrivelse fra Generaldirektoratet for Miljøbeskyttelse i Gdansk (ekstrakten side 874) har han forklaret, at han ikke har hørt om en sådan måde at lave kystbeskyttelse på ved en udpeget klintekyst. Han kan ikke ud fra teksten danne sig et indtryk af projektet i Polen. Han har ikke grundlag for at forholde sig til det, herunder om det er sammenligneligt med danske forhold.

Der er bølgebrydere og skråningsbeskyttelse langs kysten hen mod Lønstrup by. Der er lavet hård kystbeskyttelse hen mod Lønstrup by.

Det er hans vurdering, at Natura 2000 er til hinder for hård kystbeskyttelse i det omhandlede område. Det er kommunen, der skal træffe afgørelse om kystbeskyttelse. Der er helt klart nogle sommerhuse, der har behov for kystbeskyttelse, og det taler for kystbeskyttelse. Der er også forhold, der taler imod, f.eks. rekreative områder. Der er også bestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Der skal efter kystbeskyttelsesloven foretages konkrete vurderinger, der efter hans opfattelse gør det svært at få tilladelse til hård kystbeskyttelse. Der er eksempler her i landet på tilladelser til kystbeskyttelse ved klitfredede arealer. Ved enhver vurdering efter nationale regler skal man inddrage Natura 2000. At området ligger i et Natura 2000-område, vil få indflydelse på vurderingen efter andre regler. Det kan i sig selv være en stopklods. Man skal afveje naturforhold. Hvis man laver en stensætning foran klinten, vil det betyde, at stranden foran forsvinder. Det vil desuden medføre øget læside-erosion, og det vil også spille ind ved vurderingen. Der er givet tilladelser til hård kystbeskyttelse, nogle steder med kompenserende foranstaltninger. Natura 2000 i sig selv udelukker ikke hård kystbeskyttelse.

Så vidt han husker, har der været korrespondance om tidligere ansøgninger og afgørelser, og han mener, at grundejerne i den forbindelse er blevet vejledt om muligheden for sandfodring.

Han har forholdt sig til klinten. Han er ikke bekendt med, om andre fra direktoratet har foretaget feltstudier på stedet. Handlingen er indlysende i strid med udpegningsgrundlaget i forhold til klinten. Det er en klar overtrædelse, der er foretaget. Han foretog en besigtigelse af klinten og toppen i forbindelse med overtrædelsen. Det er hans vurdering, at man ikke kan foretage hård kystbeskyttelse på strækningen. Det er hans opfattelse, at hvis man søgte om det, ville man få et afslag.

Direktoratets linje er efter hans opfattelse rigtig i forhold til lovgivningen. Der er efterfølgende foretaget lovændringer, der giver bedre muligheder for hård kystbeskyttelse. Der skal være en lidt videre adgang til det end hidtil.

Foreholdt en artikel med gengivelse af udtalelser fra professor Peter Pagh (ekstrakten side 575f.) har han forklaret, at han ikke mener, at der er sket ændringer, der har betydning for Lønstrup. Det er dog muligt, at en hård kystbeskyttelse suppleret med sandfodring kunne tillades som følge af ændringen af kystbeskyttelsesloven. Han ser i den forbindelse bort fra Natura 2000. Han vil tro, at det ligger inden for rammerne af ændringen af kystbeskyttelsesloven, at der kunne gives en tilladelse.

Foreholdt sin forklaring gengivet i byrettens dom side 15 nederst har han forklaret, at en klint alene består, fordi der er fri dynamik. I og med at klinten rykker tilbage, består den som klint. Udpegningen ligger det samme sted. På tidspunktet for byrettens afgørelse lå klinten inden for Natura 2000-området. Han har ikke undersøgt, om klinten i dag ligger uden for området. Ud fra hans faglige vurdering har Natura 2000-området ud fra et naturmæssigt perspektiv flyttet sig.

Det kommer an på en konkret vurdering, om der skal laves hård kystsikring for at beskytte grå/grøn klit. Han har ikke foretaget en vurdering i forhold til grå/grøn klit og kan ikke sige noget konkret om det. Der kunne være mindre indgribende metoder til at opnå det samme. Det har ikke været aktuelt i en dansk kontekst med hård kystbeskyttelse af grå/grøn klit.

Han har ikke været i en situation, hvor der har været modstridende hensyn mellem naturtyper i forbindelse med kystsikring. Det har ikke været et tema ved Lønstrup, at der var modstridende hensyn. Natura 2000 har været inddraget i vurderingen, men han er ikke bekendt med, at der er sket en vægtning af modstridende hensyn til naturtyper.

L har forklaret, at han stadig er ansat i Hjørring Kommune.

Han fastholder sin beskrivelse af, hvad der var sket i forhold 2. Der var kastet nye sten ud, der lå op ad klinten. Den jord, der var tippet ud over kanten, var blandet sammen med stenene, så stenene er kommet i samme omgang. I forhold 1 blev der lagt sten i en række nede ved stranden.

Hele området er naturligt skabt som følge af istiden, og erosionen har blotlagt en klint. Der er sandfygning i området, og noget af sandet vil lægge sig i området. Det er et relativt fladt landskab. Den øverste aflejring er sand nede fra stranden. I forbindelse med arbejdet i forhold 2 virker det som om, man har rømmet overjord af. Nogle steder har det været måske 20 cm og andre steder en meters penge. Der var sket afrømning af tørv og planering af området. Der var planeret mere, end man ville gøre ved fjernelse af fygesand. Der var gravet voldsomme mængder materiale væk. Der er ikke så meget fygesand i området. Både klinten og stranden er meget lerholdig, og der er kun lidt sand, som kan fyge op.

Der er efterfølgende givet en tilladelse til sandfodring på strækningen. Området er Natura 2000-område, og klinten er en del af udpegningsgrundlaget. Kommunen har søgt om og fået tilladelse til sandfodring, men kun for at modvirke op til 90 procent af den naturlige erosion i området. Klinten er derfor fortsat dynamisk. Det er lodsejerne, der må tage initiativ til sandfordring. Kommunen har sørget for, at rammerne er på plads, men det er lods-ejerne, som skal stå for det og betale for det.

Kommunen har for nogle år siden samlet cirka 2.500 lodsejere om sandfodringsprojekter, hvor kommunen bidrager med midler til kystsikring. Der bliver sandfodret ved det omhandlede område i dag. Kommunen vil gerne inden for lovens rammer være med til at beskytte sommerhusene.

Det tilførte materiale ligger der stadig den dag i dag. Kommunen afventer en retlig afgørelse, hvorefter der vil være en politisk diskussion om, hvad der skal ske.

Det kan forekomme, at der blæser sand op fra stranden og lægger sig på plateauet, men det er ikke et udtalt problem på stedet. Sandet kan sagtens lægge sig rundt om husene. Det er ualmindelig små mængder i forhold til, hvad man ser andre steder. Sandet lægger sig der, hvor det finder ro. Ham bekendt var der ikke tidligere gjort foranstaltninger med henblik

på at fjerne fygesand i området, men det kan selvfølgelig være forekommet. Man har ret til at fjerne sand fra fliser og terrasser. I klitfredede områder må man ikke køre med maskiner og fjerne terræn.

Ved de fleste sommerhuse er der nu udsået græsblandinger, så det ligner plænegræs. Ved ... er der ikke udsået græs, så ejendommen ligger stadig med blottet terræn, som den gjorde dengang. Der er sket voldsom sandfygning på den ejendom, så terrænet er blevet lavere. Det er et næringsfattigt område, og naturlig vegetation vokser langsomt. Ved de andre ejendomme er der nu græsdække.

Kommunen vil gerne reducere nedbrydningen af klinten inden for lovens rammer. Hvis erosionen standses helt, vil det være i strid med udpegningsgrundlaget i habitatområdet. I så fald skal man køre en fravigelsesprocedure i forhold til artikel 6 i habitatdirektivet. Det har kommunen mange gange talt med lodsejerne om. Det er den vej, de skal gå, hvis de ikke er tilfredse med sandfodringen. Lodsejerne ønsker ikke at tilvejebringe det nødvendige materiale for en sådan ansøgning, herunder en VVM-vurdering.

Han er bekendt med habitatdirektivet. At ”Faste klitter med urteagtig bevoksning (grå klitter)” i bilag 1 til direktivet er markeret med en stjerne betyder, at det er en prioriteret naturtype. Hvis der kommer en ansøgning fra lodsejerne, vil det indgå i sagen, at der er tale om en prioriteret naturtype. Der er aldrig kommet en ansøgning, som kommunen har skullet behandle.

Vedrørende notatet fra HabitatVision (bilag Æ) side 3-4 har han forklaret, at han ikke vidste, at der var en prioriteret naturtype i området. Han tror ikke, at klinten er en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlaget er den dynamiske klint. Klinten er en naturtype, men han bekendt er ”klintens dynamik” ikke en naturtype.

Foreholdt en artikel med gengivelse af udtalelser fra professor Peter Pagh (ekstrakten side 575f.) har han forklaret, at han er bekendt med Peter Paghs synspunkter, og kommunen lytter til alle. Natur- og Miljøklagenævnet og Miljøstyrelsen har det modsatte synspunkt.

Sagen er fra en tid, hvor kommunen ikke var myndighed på området. Det er ikke den danske kystbeskyttelseslov som sådan, der er en bremseklods. Sagen omhandler, at der er sket kystbeskyttelse uden tilladelse.

I Natura 2000-områder må man alt på nær det, der er i strid med udpegningsgrundlaget. I den konkrete sag er Natura 2000 en bremseklods. Han vil tro, at det er svært at argumentere sig igennem en fravigelsesproces. Der ligger afgørelser fra myndighederne om, at klinten skal være dynamisk.

Der ligger ikke en ansøgning fra lodsejerside, som kommunen kan forholde sig til. Ved en eventuel konkret sagsbehandling ville han bede en kollega med kompetence hertil om at forholde sig til spørgsmålet om betydningen af en prioriteret naturtype. Det er kommunens biologer, der kan svare på, hvordan prioriterede naturtyper skal vægtes i forhold til andre naturtyper.

Man kan dimensionere en sandfodring, så man reducerer kysterosionen. Hvis man reducerer erosionen med 90%, opnår man en balance mellem at tilgodese sommerhusene og undgå at komme i strid med udpegningsgrundlaget.

Naturtyper forandrer sig. Hvis man lader erosionen og nedbrydningen fortsætte, vil man også reducere den prioriterede naturtype. Han har forsøgt at finde en løsning, man kunne komme igennem med juridisk, for at hjælpe lodsejerne.

Sandfodringen er et spørgsmål om at forsinke erosionen. Det er i overensstemmelse med loven at reducere tilbagerykningen, så klinten stadig er en klint.

På daværende tidspunkt var kommunen ikke myndighed. Det skete var i hvert fald i strid med kystbeskyttelsesloven, fordi der ikke forelå tilladelse, og i strid med klitfredningen.

Hvis man er i strid med udpegningsgrundlaget, har Miljøstyrelsen anbefalet, at man følger fravigelsesproceduren. Der har aldrig kørt en sådan sag i kommunen, som derfor læner sig op af Miljøstyrelsen.

Der bliver sandfodret på strækningen i dag. Det er Hjørring Kommune, som driver det, og lodsejerne betaler det, som de ønsker at betale.

C har forklaret, at han har været ansat ved firmaet ... i 64 år.

Stenene skulle udlægges for at sikre, at sommerhusene ikke faldt ned. Han husker ikke i dag, om T1 var med til at vise nede på stranden, hvor stenene skulle placeres. Han husker, at T1 var der sammen med ejendomsmægler ... og en til, som han ikke kendte.

Han husker i dag ikke nærmere om bestillingen af opgaven. Det kom lidt bag på ham, at de ikke havde tilladelse til det, for der blev lavet kystsikring flere steder ved vestkysten på det tidspunkt. Det var aldrig i hans tanker, at de ikke havde en tilladelse til det. Han er lidt opfarende, så det kan godt have været tilfældet, at han ringede vedrørende spørgsmålet om tilladelse.

Vedrørende et notat af 21. juni 2016 fra Kystdirektoratet om en telefonsamtale med vidnet (ekstrakten side 113) har han forklaret, at han ikke har talt med en medarbejder fra Kystdirektoratet. Han talte med en fra Hjørring Kommune. Det var L, som ringede til ham og spurgte, hvad de havde gang i. Der var en borger, som havde ringet til Hjørring Kommune om, at der foregik noget deroppe. Han husker navnet G, og så vidt han husker, var der nogle mails frem og tilbage mellem firmaets bogholder og G om betalingen.

Foreholdt sin forklaring gengivet side 5 i byrettens dom ”Han kan huske, at der blev sagt, at det var deres egen jord, hvor han troede, at det tilhørte stranden” har han forklaret, at det gennemgående spørgsmål var, om stenene blev lagt på deres egen jord oppe ved klinten.

Han lavede kystsikring ved Lønstrup i 1983. Han har før prøvet at lægge sten ud som kystsikring. Sandfodringen skete på foranledning af Kystdirektoratet og Hjørring Kommune.

De sten, der blev anvendt, havde ... på sit varelager. Området, hvor stenene blev lagt ud, var markeret med stokke. ... havde rekvireret en landmåler til det. Det var for at sikre, at stenene blev lagt rigtigt. Stenene skulle lægges en meters penge i højden.

Han blev kontaktet af L fra kommunen, og så stoppede han arbejdet. De to- tre resterende læs sten blev kørt hjem på firmaets lager. Regningen for arbejdet omfattede kun den mængde sten, der blev lagt på stranden.

Han ved godt, at man skal søge om tilladelse til kystsikring. Han tænkte ikke nærmere på det dengang. Firmaet beder ikke om at se en tilladelse, før man går i gang. Sigtelsen mod firmaet har ikke ført til en ændret praksis.

N har forklaret, at han fastholder sin forklaring om, hvordan arbejdet foregik. Der var kastet nye sten ud set i forhold til dem, der lå på stranden. De sten, han omtaler, lå midtvejs nede på skrænten.

Han kendte ikke dem, der arbejdede på stedet. Han opfattede det sådan, at det var professionelle folk. Det så meget professionelt ud, det der foregik.

Han undrede sig over det, der var sket, og funderede over, om det var planlagt. Han så senere en notits i Nordjyske om, hvad der var foregået, og tog så kontakt til kommunen.

Han så ikke jord blive kørt væk fra stedet. I den tid, hvor han var i området, blev alt kørt ud over skrænten.

Han har ikke efterfølgende fået noget at vide om betonen ud over, at han har læst notitser om det.

Foreholdt et dronefoto fra området (ekstrakten side 364) har han forklaret, at det grå sommerhus ligger mod nord og det sorte mod syd. Den eksakte adresse kender han ikke.

Han er født i 1946. Han har arbejdet som produktionsingeniør, indtil han blev pensioneret. Han boede dengang fast på ... i Lønstrup i et helårshus. Han havde boet der siden 2003. ... ligger inde i landet, og der er nok 800 meter til kysten. Han gik stort set tur i området hver dag, og det gjorde han også den 11. december 2017. Der har været en debat i mange år om kystsikring. Han og hans familie har ikke været aktivt inddraget i kystsikringssagen. Han har bemærket, at man pludseligt lavede indgreb i naturen.

Han gik tur i området omkring klokken 15 den 11. december 2017. Det var ret chokerende pludselig at opleve det, der foregik, og som så forkert ud. Det var anledningen til, at han tog billederne. Han syntes, at det var noget mærkeligt noget. Han sendte først billederne til kommunen efter noget presseomtale. Han talte ikke med folkene i maskinerne. Der kørte

fem maskiner rundt. Han kan ikke sige noget nærmere om dem, der kørte maskinerne. Han så firmanavnet på en af maskinerne.

Han erindrer ikke, hvad der lå i hans forklaring for byretten om, at landskabet nu var ved at blive kuperet igen. Han bor nu i Fredensborg og kommer ikke mere i Vendsyssel. Det var set med hans øjne et kuperet område før indgrebet. Der er revner og jordsætninger derude. Sandet fyger rundt, og undergrunden arbejder.

Der har tidligere været en række sommerhuse foran. Han har set, at der var et mindre skred tæt ved det sorte sommerhus. Der har tidligere været skred, og huse er røget i vandet eller er blevet fjernet.

R har forklaret, at han ikke fik at vide, hvad bulldozeren og gravemaskinen skulle bruges til. Han leverede de to maskiner derude. Det var en mand, som ringede og bestilte maskinerne. Manden spurgte, om de kunne leje en dozer og en gravemaskine, og hvad det kostede. Vidnet fik en adresse og bestilte en lokal vognmand til at levere maskinerne. Han havde kun mailadressen med "...". Han vil tro, at det var en midaldrende mand omkring de 50 år, som ringede.

Foreholdt sin forklaring til politirapport af 30. januar 2018 (ekstrakten side 430) "Forespurgte oplyste afh., at han ikke kendte manden, der lød som en ældre mand omkring de 60 år og med en lidt sjov stemme/dialekt" har han forklaret, at det var en ældre herre med en accent, som var lidt "nordenfjords". Han husker ikke telefonnummeret, der blev ringet fra.

Foreholdt sin forklaring til politirapport af 30. januar 2018 (ekstrakten side 430) "Afh. kunne i indkomne opkald ikke finde det tlf. nr. manden ringede fra, fordi tlf. hukommelse var fyldt op. Afh. huskede at tlf. nr. begyndte med 40. Det så han i displayet da han besvarede opkaldet" har han forklaret, at det kan godt ske, men han kan ikke huske det.

Da han kom til Lønstrup for at reparere en maskine, stod maskinen stille. Han hoppede op i maskinen. Han husker ikke, at der kom nogen hen til ham. Det kan godt passe, at der kom en mand sidst i 40'erne eller først i 50'erne, og at han så en ældre mand køre en maskine. Han talte ikke med dem.

Der kom en betaling ind mærket "...", og beløbet passede 100%.

Han var derude samme dag, som maskinerne var leveret. De var ved at tage noget jord af. Han havde ikke anden kontakt i løbet af ugen. Han hørte ikke andet, end at de blev færdige, som de skulle. Han er ikke efterfølgende blevet kontaktet af lejerne.

Q har forklaret, at når han får en ordre ind, har han gerne en ordreseddel i bilen. Der står, hvem der har bestilt, og hvor det skal hen, og hvem der skal betale.

Han ringede til telefonnummeret på fakturaen, da han kom derud. Han fik at vide, at han holdt det rigtige sted, og at han bare skulle vente, og at de kom. Navnet på fakturaen var også ham, der havde bestilt det.

Vedrørende fakturaen af 26. december 2017 (ekstrakten side 499) har han forklaret, at han havde ordresedlen – fakturaen ser han aldrig. Han ringede til det nummer, som han havde på ordresedlen.

Foreholdt sin forklaring gengivet i politirapport af 6. marts 2018 (ekstrakten side 519) ”Afh. oplyste telefonisk, at han havde fremfundet ordresedlen. Hans kontaktpersonen ... den 22. dec. 2017 hed ... og hans opgivne tlf. nr. var ...” har han forklaret, at det kan godt ske.

Han ved ikke, om der var en person ved navn ..., som tog imod ham, men det går han ud fra. Der var to personer, som tog imod ham derude. Det var her, det skulle være, og de skulle have støbt sten sammen, der lå dernede. Der gik næsten tre kvarter, fra han ankom til stedet, inden der kom nogen. Han ville gerne i gang. Den ene person stod oppe, og hans telefon lånte vidnet for at snakke med personen nede på stranden. Den gamle stod oppe ved vidnet, og det var hans telefon, som vidnet lånte. Han ved ikke, om de to personer havde sommerhus i nærheden. Det tror han nok, at de havde. De stod inde på grunden. Der kom en dame og skældte ud, og hun var sur over det, der foregik, og at den ældre mand havde fået sommerhuset ”gratis”. Han ved ikke, hvem ... tilhører. Det var inde på den grund, han holdt.

Han tror, at han skulle være der kl. 7 om morgenen og være klar til støbning, og han var der kl. 06.15. De kommer altid fra morgenstunden. Kranen skal stilles op med støtteben. Han var alene om det.

Han havde ikke noget at gøre med fakturaen. Han får en seddel fra kontoret, eller også får han sedlen på telefonen. Han mener, at han havde sedlen med. Der var anført et telefonnummer og en kontaktperson.

Han plottede .. ind. Navnet "...” siger ham ikke noget – det var ikke en, han kendte.

Den vrede dame var ude at lufte sin hund. Han husker ikke, hvilket hus hun kom fra. Han var færdig med at lægge beton ud, da hun kom.

P har supplerende forklaret, at han kendte T3, som jævnligt handlede ved dem. Han kunne kende T3's stemme med det samme, da han ringede. De havde også en nummerviser, så man kunne se, hvem der ringede. Han havde i årevis handlet med T3. Der var ikke nogen tvivl hos ham om, hvem der bestilte betonen.

Der skete levering af betonen en morgen lige før jul. Han var ikke med deroppe. De leverede tre læs beton. Der findes forskellige former for beton. Når T3 ringede og sagde, at han skulle have den og den type beton, gik vidnet ud fra, at T3 selv havde styr på det. Vidnet interesserede sig ikke for, hvad betonen skulle bruges til. T3 har bestilt beton massevis af gange, så han gik ud fra, at T3 vidste, hvad der skulle bruges. Der blev først sendt to læs beton og bagefter et læs mere. Da de var færdige, sagde chaufførerne, at betonen var blevet hældt ud over skrænten deroppe.

E har forklaret, at hun har været med til at udarbejde notatet af 17. september 2021 fra HabitatVision om ”Besigtigelse og naturtypekortlægning ved Lønstrup”. Hun kan vedstå konklusionen i notatet.

Hun var med til at besigtige arealet. De to kort på side tre i notatet viser den besigtigede strækning, der var cirka en kilometer lang. Deres opgave var primært oppe på plateauet. Området er en del af et natura 2000-område.

De skulle kortlægge naturtypen grå/grøn klit med nr. 2130. Naturtyperne indeholder karakteristiske arter. De kigger efter forskellige planter. Naturtypen grå/grøn klit indeholder fly-

vesand. Numrene bliver anvendt i hele EU. Arterne kunne godt høre til naturtypen kalkoverdrev, men tilstedeværelsen af flyvesand gør, at det er naturtypen grå/grøn klit, som hun konstaterede derude. Hvis man er en god botaniker, kan man kortlægge, bare der ikke ligger sne. Det er en gammel naturtype, som der ikke har været rørt ved f.eks. med plov.

Foreholdt uddrag af Kystdirektoratets brev af 17. november 2021 (tillægsekstrakt nr. 3, side 12) og Hjørring Kommunes brev af 12. november 2021 (tillægsekstrakt nr. 3, side 9) har hun forklaret, at manglende kortlægning ikke er det samme, som at naturtypen ikke findes der. Hun kunne godt se, at noget var styrtet i havet. Man kortlægger hvert sjette år. Naturtypen var at finde på strækningen. Naturstyrelsen registrerer gps-punkter, og et af dem var styrtet i havet. Øst for det punkt var naturtypen til stede. Styrken ved metoden er, at man kan gå ud og eftervise det. Man beviser, at naturtypen er til stede, ved at lave et punkt og beskrive naturtypen ved hjælp af en metode udviklet af Aarhus Universitet.

I forhold til beskyttelsen er det lidt ligegyldigt, om det er naturtypen kalkoverdrev eller naturtypen grå/grøn klit, der begge er beskyttede. Flyvesandet gør, at det er grå/grøn klit. At naturtypen ikke er registreret, er ikke det samme, som at den ikke findes.

Foreholdt sidste afsnit i notatet fra HabitatVision har hun forklaret, at hun ikke nu husker, om det er naturtypen kalkoverdrev eller naturtypen grå/grøn klit, der omtales. Hun husker, at der var sten et sted. Der var lavet kystsikring nord for det område, de skulle undersøge. Hun er ikke i tvivl om, hvad der var oppe på plateauet. Begge naturtyper er beskyttede.

Hvis området skyller i havet, forsvinder naturtyperne grå/grøn klit og kalkoverdrev. Hvis man foretager kystbeskyttelse, hjælper man også naturtyperne. Placeringen af sten er med til at hjælpe, så naturtyperne ikke skyller væk.

Personlige forhold

T1 har den 22. oktober 2019 vedtaget et bødeforelæg af 9. september 2019 på 40.000 kr. vedrørende overtrædelse af dyreværnsloven m.v.

T1 har den 29. oktober 2019 vedtaget et bødeforelæg af 20. september 2019 på 30.000 kr. vedrørende overtrædelse af dyreværnsloven m.v.

Landsrettens begrundelse og resultat

Der er ikke for landsretten oplyst omstændigheder, som kan begrunde en ophævelse af byrettens dom og hjemvisning af sagen, eller at sagen afvises.

Denne straffesag angår spørgsmålene, om de tiltalte har overtrådt kystbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og bekendtgørelse om klitfredning ved, at der uden tilladelse blev udført kystbeskyttelsesforanstaltninger, at der blev foretaget ændring i tilstanden af klitfredede arealer, og at der blev gravet/fjernet sand og beplantning på klitfredede arealer. Straffesagen rejser herefter ikke spørgsmål om EU-retten, og der er derfor ikke grundlag for en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen.

Landsretten finder på denne baggrund og efter det oplyste om de spørgsmål, der behandles i de verserende civile sager ved Retten i Hjørring mellem Foreningen for Kystsikring Lønstrup Syd-Vest som mandatar for medlemmer af foreningen og bl.a. Kystdirektoratet, ikke anledning til at udsætte straffesagen med henblik på at afvente gennemførelsen af syn og skøn eller afgørelsen i de civile sager (Retten i Hjørring j.nr. BS-10842/2017-HJO og BS-46128/2019-HJO).

Den yderligere efterforskning, som forsvarerne har fremsat begæring om, skønnes at være uden betydning for straffesagen. Der er herefter ikke grundlag for at udsætte straffesagen med henblik på foretagelse af yderligere efterforskningsskridt.

Af de grunde, som byretten har anført, tiltrædes det også efter bevisførelsen for landsretten, at de tiltalte i forhold 1a-1c er fundet skyldige som sket med den præcisering vedrørende forhold 1b, at T1, hvis han ikke bestilte entreprenørforretningen ... til at udlægge granitstenene, i hvert fald var kontaktperson til entreprenørforretningen ... for ordren.

Af de grunde, som byretten har anført, tiltrædes det også efter bevisførelsen for landsretten, at de tiltalte i forhold 2a-2d er fundet skyldige som sket med den begrænsning, at det ikke er bevist, at der blev gravet/fjernet sand og beplantning fra klitten ved ejendommen

Nedbrydningen af kysten er en påregnelig følge af naturens gang, og landsretten finder, at de tiltaltes handlinger ikke er straffri efter straffelovens § 14 om nødret. Grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed kan ikke føre til, at de tiltaltes overtrædelser af kystbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven samt bekendtgørelse om klitfredning var berettigede. De tiltaltes handlinger kan heller ikke af andre grunde anses for straffri eller berettigede. Der er ikke indtrådt forældelse af overtrædelserne.

Straffene findes under hensyn til forholdenes karakter og grovhed passende udmålt. For så vidt angår tiltalte T1 henvises tillige til straffelovens § 89. Der er efter sagens karakter og omfang samt dens forløb ikke anledning til at nedsætte bøderne som følge af sagsbehandlingstiden.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten herefter dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Claus Rohde

Torben Geneser

Marie Kathrine Nielsen

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 28. marts 2023

Gitte Kristensen

sektionsleder